

**UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOSOFICKÁ**

GENDEROVÁ PROBLEMATIKA V SOCIOLOGII SPORTU

MONIKA BUBENÍKOVÁ

**Bakalářská práce
2009**

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Katedra sociálních věd
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Monika BUBENÍKOVÁ**

Studijní program: **B6703 Sociologie**

Studijní obor: **Sociologie**

Název tématu: **Genderová problematika v sociologii sportu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce se bude zabývat postavením žen ve sportu. Poukáže na vybrané genderové stereotypy ovlivňující roli ženy ve sportu. Práce bude opřena o kompilaci odborné literatury a doplněna empirickým šetřením zaměřeným na studium tiskových médií.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

FAFEJTA , M. Úvod do sociologie pohlaví a sexuality. Nakladatelství Jan Piszkievicz, 2004. 159 s. ISBN: 80-86768-06-6

KNORRE , N. Žena a sport 4. Praha : Český olympijský výbor, 2003. 54 s.

RENZETTI , C.M. Ženy, muži a společnost. 1.vyd. Nakladatelství Karolinum, 2003. 642 s. ISBN: 80-246-0525-2

SEKOT , A. Sociologie sportu. Brno: Paido, 2006. 411 s. ISBN: 80-7315-132-4

SEKOT, A. Kapitoly ze sportu. 1.vyd. Masarykova univerzita v Brně , 2004. 200 s. ISBN : 80-210-3531-5

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Lucie Vítková
Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. dubna 2008

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2009



prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.



PhDr. Lívía Šavelková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 27. 3. 2009

Monika Bubeníková

Poděkování

Za neocenitelnou a nezištnou pomoc, cenné rady a připomínky při vypracování této práce tímto děkuji paní Mgr. et Mgr. Lucii Vítkové.

Na závěr děkuji také své rodině za podporu v průběhu celého studia na této univerzitě.

SOUHRN

Práce se zabývá sportovní tematikou, konkrétně genderovými problémy ve sportu. Úvodní kapitoly nabízí pohled na sport z hlediska sociologie a jeho významu v životě žen. Práce shrnuje informace o historii postupného vývoje ženského začleňování do sportu od starověkého Řecka až po současnost. Zároveň poskytuje pohled na současný stav ženského sportu a jeho problémy. Praktická část se opírá o kvantitativní výzkum, který je založen na obsahové analýze mediálního sdělení ve vybraných tiskových médiích. Výstupem výzkumu je porovnání postojů jednotlivých médií k prezentaci žen ve sportu.

KLÍČOVÁ SLOVA

sociologie, sport, gender, ženy, emancipace, feminismus

TITLE

Gender issues in the sociology of sport

ABSTRACT

The paper deals with sports themes, concretely with gender issues in the sociology of sport. The introductory chapters suggest an insight into the area of sport in term of sociology and its significance in life of women. The paper summarizes data concerning history of the gradual development of female integrating into sport from the days of Ancient Greece up to the present. Simoultaneously, it provides a look on the present state of female sport and its difficulties. The practical part of the paper presents the quantitative research that is based on the content analysis of media announcements in some selected press. The output of the research presents the comparison of the individual media attitudes towards the presentation of women in the area of sport.

KEYWORDS

sociology, sport, gender, women, emancipation, feminism,

OBSAH

1. ÚVOD.....	8
2. SOCIOLOGICKÝ POHLED NA SPORT.....	9-14
2.1. Co přináší ženám sport ?.....	10
2.1.1. Vysvětlení základních pojmů.....	11
2.2. Sociologický pohled na gender.....	12
3. ŽENA A SPORT V HISTORICKÉ PERSPEKTIVĚ.....	15-23
3.1. Postupná participace žen na novodobých Olympijských hrách.....	16
3.2. Počátky ženské sportovní emancipace v Čechách.....	21
4. ŽENA A SPORT V SOUČASNOSTI.....	24-33
4.1.1. Kulturní překážky.....	24
4.1.2. Rasové a etnické překážky.....	25
4.1.3. Homofobie a seniorství.....	26
4.2. Prezentace ženského sportu v médiích.....	27
4.3. Zastoupení žen v řídicích profesích v oblasti sportu.....	30
5. VÝZKUM MEDIÁLNÍ PREZENTACE ŽEN VE SPORTU.....	34-44
5.1. Sociologický přístup ke studiu zpravodajství v tištěných médiích.....	34
5.2. Výzkumné metody a techniky.....	35
5.3. Výzkumné otázky.....	36
5.3.1. Kvantitativní analýza mediálního sdělení.....	36
5.4. Komentář k výzkumu.....	43
6. ZÁVĚR.....	45
7. POUŽITÁ LITERATURA.....	47
8. SEZNAM GRAFŮ A TABULEK.....	50
9. SEZNAM PŘÍLOH.....	51
9.1. Přílohy.....	1-9

1. ÚVOD

Základní vizí této bakalářské práce je předložit veřejnosti pohled na jedno z hlavních témat současné sociologie sportu, kterým je postavení žen ve sportu. Cílem této práce bude poukázat na to, že sport je významným participačním prvkem v životě ženy a to nejen v současné době, ale po celá staletí lidské historie.

Úvodní kapitoly nabídnou pohled na sport z hlediska sociologie a poukáží na příčiny různosti přijímání sportovních činností u žen a mužů v konfrontaci s genderovou socializací. Dále zde nalezneme souvislý vývoj sportovně emancipačních snah žen od starověkého Řecka po dnešní moderní Olympijské hry na úrovni národní i mezinárodní. Informace o současném stavu ženského sportu poskytuje následující kapitola, zmiňující kulturní, rasové, etnické, homofobní a věkové překážky, se kterými se sportovkyně setkávají. V téže kapitole přiblížíme problematiku zastoupení žen v řídicích profesích ve sportu a dále prezentaci ženského sportu v médiích, kterou se podrobně zabývá praktická část práce.

Praktická část této bakalářské práce je postavena na kvantitativním výzkumu mediální prezentace žen ve sportu. Pomocí obsahové analýzy mediálního sdělení zkoumáme obsah sportovního zpravodajství ve třech tiskových médiích a následně jejich výsledky porovnáváme. Na základě předem stanovených otázek sledujeme, jaký prostor byl věnován ženám ve sportovní rubrice. Součástí vyhodnocení jednotlivých otázek jsou tabulky a grafy, které pomohou k lepší orientaci v porovnání výsledků jednotlivých médií.

2. SOCIOLOGICKÝ POHLED NA SPORT

Sport je lidmi vnímán různě, záleží často na jejich hodnotovém směřování, názorech na svět a postojích k vlastnímu životnímu stylu. Pro jedny může být sport aktivní složkou životního stylu, pro jiné zase pasivní formou v podobě diváctví a fandovství a pro další pouze okrajovou činností. Z hlediska sociálního a kulturního kontextu nahlíží na sport jedna z relativně mladých oborových sociologií - sociologie sportu, jejíž vznik spadá do počátku šedesátých let. Její funkcí je pomoci "hlubšímu porozumění sportu, jeho souvislostem společenským i lidským, jeho kulturnímu zázemí" [Čechák V. 1986; 5].

„Sféra sportu v životě člověka bývá obvykle označována jako "nevážná", na rozdíl od "vážné", jejímž obsahem jsou činnosti zajišťující existenci jedince, v podstatě práce. "Nevážná" část života naopak směřuje k osvobození od každodenního tlaku povinností a ve snaze uniknout do "vlastního světa", v němž každý jedinec může svobodně volit své zájmy, uspokojovat individuální potřeby formou vhodně volených činností. V tomto světě nachází možnost seberealizace, prožívání svého intimního soukromí, svých představ, fantazie a snů“ [Dovadil J. et al. 2004, citováno podle *Sport* - online]. Jak tvrdí historikové sportu: „sport vznikl ze hry (...) a určitou formou hry zůstává sport dodnes, protože kdyby tomu tak nebylo, ztratil by svou podstatu i přitažlivost“ [Procházka, K. et al. 1987; 12].

Z hlediska socializace hraje sport velice významnou roli. Má „výraznou úlohu při utváření společností v mnoha oblastech světa. Ovlivňuje život kolem nás a pro mnohé i „život v nás“. Jeho fungování je třeba „zkoumat pouze v určitém sociálním a kulturním kontextu“ [Sekot A. 2006; 53]. „Sport se v průběhu staletí stal z okrajového sociálního jevu (...) svébytným společenským jevem“ [Čechák V. 1986; 10]. Zasahuje do politiky, ekonomie, kultury, školství a masových médií. Sport neuspokojuje pouze individuální potřeby a zájmy jednotlivce, naopak je činností ryze společenskou, neboť jak uvádí Čechák: „Sport není jen činnost, ale také společenská instituce, která plní významné společenské funkce a slouží jako nástroj k dosahování nejen individuálních, ale především skupinových nebo celospolečenských cílů“ [Čechák V. 1986; 11]. Jak říká Sekot „(...) sport je určitě tak zajímavý proto, že je takový, jaká je společnost. Všechno, co je ve společnosti dobré nebo špatné, se v něm odráží. Společnost je dnes posedlá mediálními ikonami, vítězstvími a odměnou. To všechno jí sport dává. Navíc je na rozdíl od běžného života nebo třeba politiky, která se už také změnila v masovou zábavu,

pro diváka přehledný a srozumitelný. Pravidla jsou jasně daná“ [Sekot A. 2007; on-line].

2.1. CO PŘINÁŠÍ ŽENÁM SPORT?

Pozitivní vlivy sportu na lidský organismus jsou všeobecně známé. Pocit z dobré tělesné kondice a dobrý pocit z vlastního těla jsou jen zlomkem toho, proč se sportovní aktivity stále více stávají součástí životního stylu mnoha žen. „Pohyb a sportovní aktivity současně zvyšují pocit duševní svěžesti a omezují pocity deprese. Účast na sportovních aktivitách usnadňuje mužům i ženám sociální kontakty. Pro některé specifické sociální skupiny, např. imigranty nebo svobodné ženy, je sport cestou k nalézání nových přátelských kontaktů“ [Knorre-Vlasáková N. 2001;73].

Sport také ukládá pevnou disciplínu, ambiciózní cíle a schopnost naučit se pracovat v týmu. Krom toho se ženy v profesionálním sportu stávají díky svým úspěchům viditelnější, známější a uznávanější. Jejich další aktivity často přesahují oblast sportu a uvědomují si tak, že jejich role může mít vliv na usilování o rovnoprávném postavení žen. Dalo by se říct, že sport může být pro mnoho žen odrazovým můstkem pro jejich lepší postavení ve společnosti.

Sport je svým způsobem odděleností od každodenního života a zároveň kreativní aktivitou, která směřuje k zamýšleným výkonům a uspokojení z vítězství. Z hlediska lékařského bylo dokázáno, že „sportování, usilovný trénink a cvičení „neandrogynizuje“¹ ženské svaly ani nepoškozuje ženský reprodukční systém. Cvičení může naopak zmírnit nepříjemné projevy menstruace a usnadnit porod“ [Christen, 1993 „Langer Menstrual Cycles“ 1996 citováno z: Renzetti C.2003; 495]. Je tedy obecně známo, že ženy které jsou v těhotenství fyzicky aktivní, zažívají lehčí průběh těhotenství a zároveň méně přibývají na váze. Sportování u žen nemá vliv na vývoj plodu v těhotenství a není zde riziko potratu ani předčasného porodu. Naopak sportování u žen může být spojeno s rizikem poruchy příjmu potravy- anorexíí a bulimií a s tím spojené poruchy menstruačního cyklu. Dalším zdravotním rizikem je osteoporóza u sportovkyň.

¹ od slova „androgen“ = mužský pohlavní hormon – pozn. autora

2.1.1. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Pro přesnější pochopení dané problematiky je třeba vysvětlit základní pojmy se kterými budeme pracovat.

„Pojmem **sport** je dnes označována „jakákoliv pohybová aktivita, která má charakter hry (...) a realizuje se v rámci přesně stanovených pravidel a zásad fair play²“ [Velký 1996; 1210]. Slovo sport je latinského původu od slova "disportare" a znamená "rozptylovat se, bavit se". Začalo se používat v 19. století v Anglii pro "v této době vznikající pohybové hry a soutěživá tělesná cvičení" [Čechák V. 1986; 7].

„Ideologie sportu má charakter makrosociálních úvah o poslání a sociálních funkcích sportu, jednak specifických úvah spojených s osobností sportovce, jeho mravním sebezdokonalením, vazbou tělesného a duševního ve sportu i v životě (...)“ [Velký 1996; 1210].

„Termínem **gender** se označují nikoli biologické, ale soc. aspekty pohlaví. Český překlad rod se neujal, protože bývá chápán v jiných významech. Pohlaví člověka je dáno biologicky, ale pokud jde o soc. *chování*, lidé se nerodí jako muži a ženy, ale musí se naučit jako muži a ženy jednat“ [Jandourek J. 2001; 90 *kurzíva a zkratky v originále*]. Zajímavý příklad uvádí Fafejta ve své knize: „Žena rodí děti, to je dáno pohlavím. Ale představa, že každá žena má, či dokonce musí porodit dítě, (...) je sociálním očekáváním, a tedy součástí ženského genderu. Z přirozené schopnosti rodit děti neplyne povinnost je rodit“ [Fafejta M. 2004; 30]. Problematikou genderu se zabývá obor „gender studies“, který sleduje, jak jsou lidé socializováni do mužských a ženských rolí vlivem sociálních a kulturních faktorů.

Termínem **pohlaví** určujeme na rozdíl od genderu rozdíly biologické, podle přítomnosti chromozomů.. „V demografii, ale většinou i v sociologii je pohlaví chápáno jako jednoduchý polární dichotomický znak (...). Pozice, role, prestiž jednotlivých pohlaví ve společnosti jsou složitě určovány celým kulturně historickým vývojem“ [Velký 1996; 782].

Feminismus je název pro „pojmenování ženského hnutí, vycházejícího z přesvědčení o nevýhodné situaci žen ve společnosti, resp. o jejich horším,

² Fair play = z angl. „znamená poctivou slušnou hru (...). Pravidla ve sportu stanovují stejné výchozí podmínky pro všechny účastníky, za poctivé sportovní jednání se proto považuje dodržování pravidel“ [Fair-play - online] – pozn. autora

ponižujícím postavení (...), z potřeby revolty proti této situaci a víry v možnosti její změny“ [Velký 1996; 308]. V Čechách se objevil feminismus již v 19. století, ale byl po dlouhou dobu považován za „škodlivé západní hnutí“ [Velký 1996; 309].

Předmětem oboru **sociologie sportu** je sport z hlediska jeho sociální a kulturní funkce. Řadí se mezi nejmladší sociologické disciplíny. Sociologie sportu se snaží „vysvětlit a popsat sociálně a kulturně podmíněné postavení sportu ve společnosti. Získat přehled o bohatém spektru vztahů sportu a společnosti, klást si kritické otázky týkající se jeho soudobého fungování v sociálním životě, zaměřit se na společenské a kulturní kontexty sportu“ [Sekot A. 2006; 7]. Jandourek definuje sociologii sportu jako „studium sociálních faktorů ovlivňujících vznik, vývoj a život sportovních institucí a význam sportu jakožto kulturního vzorce ve společnosti“ [Jandourek J. 2001; 231].

2.2. SOCIOLOGICKÝ POHLED NA GENDER

Podstatou sociologie je vědecké zkoumání lidských společností, kultur a společenského chování. Problém je v multiparadigmatičnosti této vědy, neboť je tvořena mnoha různými a navzájem soupeřícími paradigmaty. Paradigma je jistý model myšlení a výsledek výzkumu, který se odehrává v předem vytyčených mantinelech a je do určité míry předurčen. Každá konkrétní doba má tendence přiklonit se k jednomu paradigmatu více než k ostatním. Takto různě je zkoumán a vysvětlován společenský jev, jako je právě gender. [Renzetti C.2003; 22-23]

Mezi dominantní paradigma ovládající v nedávné době výzkum v oblasti genderu řadíme strukturální funkcionalismus a po něm následující feministickou sociologii. Oba sociologické pohledy si detailněji vyložíme a pokusíme se pochopit jejich význam v dané době.

Pro obecný přehled lze strukturálně funkcionalistické paradigma vysvětlit tím, že „zobrazuje společnost jako stabilní, uspořádaný systém, jehož členové ve své většině sdílejí týž soubor hodnot, přesvědčení a očekávání, tj. sdílejí určitý *společenský konsensus*. Sám sociální systém se přitom skládá ze vzájemně provázaných částí, které svým společným působením udržují společnost – řečeno funkcionalistickým jazykem – ve stavu rovnováhy“ [Renzetti C.2003; 23, *kurzíva v originále*].

Funkcionalisté pohlíží na gender jako na přirozený jev, který nelze změnit. Muži a ženy jsou tělesně odlišní, přičemž díky těmto biologickým odlišnostem vznikají odlišné genderové role, které nesou způsoby chování očekávané společností. Funkcionalisté v čele s Parsonsem vymezují ženskou roli jako roli reprodukční a domácí, oproti tomu roli muže je živit a ochraňovat rodinu. Stále více prostupující nerovnost ve společnosti v období šedesátých let zaznamenala potřebu nového paradigmatu, který by uspokojivě vysvětlil stav společnosti. Pro studium genderu bylo významné nově vzniklé paradigma feministické, vycházející z předpokladu, že „gender je v podstatě spíše společensky utvářený než vrozený“ [Renzetti C.2003; 31]. „Feministické paradigma uznává, že při procesu osvojování genderu hraje roli jak biologická predispozice, tak i učení“ [Renzetti C.2003; 30]. Feminismus obecně usiloval o možnost seberealizace žen v placeném zaměstnání, podnikání a vzdělání a v posledních dvou desetiletích se snaží o komplementaritu mužských a ženských rolí i na půdě sportu. Feministické teorie tvrdí, že je to právě sport, který přímo produkuje mužskou dominanci ve společnosti. Jejím cílem je to, „aby sport byl využíván jako místo pro transformaci utlačovatelských forem ve vztazích mezi pohlavími cestou důrazu na harmonizující úlohu partnerství, vzájemného pochopení, spolupráce a zdůrazňování solidarity nad účelovou soutěživou dominancí“ [Sekot A. 2004; 46].

Významným procesem z hlediska osvojování si mužských a ženských rolí je genderová socializace. Obecně pojmem socializace označujeme proces, při němž si lidé předávají a vstřebávají společenské hodnoty a normy, zejména ty, které se týkají genderu. Příčiny rozdílnosti přijímání sportovních činností u žen a mužů mají svůj základ již v primární socializaci, na které má velký podíl rodina. „V počátečních stádiích si právě zde jedinec osvojuje svoji příslušnost k pohlaví ve smyslu přiměřeného chování, postojů a aktivit hochů a dívek. U chlapců se tak zpravidla očekává – z hlediska vztahu ke sportu nesmírně důležitá - maskulinní tvrdost, u dívek pak spíše něžnost a poddajnost“ [Sekot A. 2006; 49].

Identita každého člověka je utvářena přirozenými specifiky, které lze rozdělit na biologické a psychické. Oba tyto předpoklady od počátku našeho života modelují maskulinní či femininí směr. Z hlediska emocí je značný rozdíl ve výchově dívek a chlapců. „Matky v rozhovorech s dcerami mluví o citech,

emočních stavech (...). Dívky se tak učí vnímat, rozpoznávat a řešit citové vztahy. Chlapci jsou výchovou připravováni na podávání výkonu, vystavení riziku v němž nemusí vždy uspět (...). Chlapci se učí zlehčovat vlastní pocity i vnímané pocity druhých“ [Hátlová B. 2001; 114-115]. To vše dává základ dříve nebo později i v přístupu k samotnému sportu. Rozdíl v emočním prožívání je způsoben „nejen odlišným hormonálním působením, ale i prostředím v němž se od narození pohybují, které způsoby chování jsou považovány vhodné a jsou odměňovány, které potlačovány“ [Hátlová B. 2001; 114].

Každé dítě dává v dětství přednost různým druhům her. Je však zcela známé to, že děvčátko i chlapec se snadno přizpůsobí hrám opačného pohlaví. Změna nastává v období puberty, kdy si dítě uvědomuje svou pozici a očekávání od okolí. „Sport je v případě hochů obecně chápán jako nedílná součást vývoje dozrávání v muže. U dívek se výraznější úloha sportu v procesu osobnostního zrání zpravidla nepředpokládá. Tato skutečnost se aktualizuje zejména socializačním procesem v období adolescence“ [Sekot A. 2006; 49].

3. ŽENA A SPORT V HISTORICKÉ PERSPEKTIVĚ

Společnost se kulturně vyvíjí nejméně několik desítek tisíc let a sport je toho důkazem. Sportovní činnost patřila odjakživa k základním hodnotám lidského života a to i bez ohledu na to, v které historické době byla provozována. Je jisté, že tato fyzická činnost se vyskytovala ve všech obdobích lidstva a stala se nezastupitelným prvkem všeobecné lidské kulturnosti. Přesto problematika rovných příležitostí mužů a žen ve sportu se stala diskutovaným tématem teprve před několika desítkami let a k její veřejné diskuzi vedla dlouhá cesta. Následující kapitola přiblíží pohled do minulosti na základě značně omezených historických dat a pokusí se ukázat postavení žen ve sportu a jejich postupnou participaci do této oblasti od prvopočátku naší historie.

První zmínky lze nalézt ve *starověkém Řecku*, kde „nebylo dovoleno ženám pod trestem smrti účastnit se her ani jako aktivní účastnice, ani jako divačky. Účast žen, dětí a starších lidí na sportovních aktivitách byla vyhrazena pouze na lokálně organizovaných slavnostech, byla však vyloučena v případě her na Olympii“ [Sekot A. 2006; 325]. Období *středověku* bylo pro ženy, stejně jako v předcházejících obdobích, značně omezující v oblastech sportovních činností, her a soutěží, a to především díky rodovému postavení, náboženským dogmatům a patriarchálnímu fungování rodiny. Ani v následujícím období *renesance* se situace žen příliš nezměnila a jejich postavení bylo v hlubokém stínu mužů. „Šlechtičny se i nadále jen zřídka vzdalovaly od svých komnat a prosté ženy byly často vystaveny nárokům těžké fyzické práce vzdálené praktické neúčelnosti sportovních aktivit. Ženám z vyšších společenských kruhů byla nanejvýš umožněna občasná účast ve hře v kuželky, kriketu, lukostřelbě a tenisu. Stále byly však považovány za „od přírody pasivní a slabé bytosti“ [Sekot A. 2006; 325]. I v dalších obdobích lidstva zůstávalo postavení žen vůči tělesným aktivitám neměnné. Teprve v období založení novodobých olympijských her lze dokumentovat patrné změny a postupný výrazný posun v emancipovanosti žen ve sportovní oblasti. [Dovadil J. et al. 2004, citováno podle *Účast*, online].

3.1. POSTUPNÁ PARTICIPACE ŽEN NA NOVODOBÝCH OLYMPIJSKÝCH HRÁCH

Historie olympijských her je velice rozsáhlá a zajímavá, přesto se v následující kapitole zaměříme pouze na to, jakou roli a postavení v tomto vývoji hrála žena. Teprve v posledních desetiletích se zvýšila účast žen na olympijských hrách, neboť samotná historie olympijských her svědčí o tom, že z počátku převažovaly snahy vylučovat ženy ze sportovní činnosti, jelikož v té době se tradovaly mylné teorie o negativním vlivu závodního sportování na zdraví žen, možnost neplodnosti a dokonce i přeměnu v muže.

První novodobé olympijské hry byly zahájeny v Aténách (1896) s celkovým počtem 311 sportovců. Konaly se však pouze za přítomnosti žen v hledišti. Teprve v Paříži (1900) závodilo 11 žen v tenisu a golfu a o čtyři roky později v lukostřelbě. V Londýně (1908) byly pořádány i závody v krasobruslení žen. Teprve páté olympijské hry ve Stockholmu (1912) umožnily ženám závodit v plavání a ve skocích do vody. Právě ve Stockholmu na zasedání MOV³ vystoupil Coubertin proti samostatným ženským soutěžím na OH⁴. U členů MOV však nenalezl podporu a souhlasil s účastí žen na OH za stejných podmínek jako mají muži. [Dovadil J. et al. 2004, *Ženy* - online]

„Časově hladký postupný sled olympiád byl narušen vypuknutím první světové války v roce 1914. Proto se neuskutečnily hry, plánované na rok 1916 do Berlína“ [Sommer, J. 2003; 253]. První velký obrat v nahlížení na ženský sport nastal po první světové válce, kdy v březnu roku 1921 se v Monaku konaly první velké mezinárodní závody žen nazývané „ženská olympiáda“. Díky velkému úspěchu těchto her byla téhož roku založena Mezinárodní federace ženského sportu za pomoci pěti států – Velké Británie, Československa, Francie, Itálie a Spojených států amerických. Následující rok uspořádala federace v Paříži první Ženské světové hry. Účastnily se jich závodnice z pěti států, včetně Československa. Ženských světových her v roce 1926 se účastnily závodnice z osmi států a roku 1930 v Praze dokonce ze 17 států. Rostoucí zájem o ženské světové hry vedl k tomu, že na dalším zasedání MOV roku 1926 v Lisabonu byl přijat návrh Mezinárodní atletické federace zařadit soutěže žen v gymnastice a atletice v následujících OH v Amsterdamu (1928). Po druhé světové válce roku

³ MOV = Mezinárodní olympijský výbor – pozn. autora

⁴ OH = Olympijské hry – pozn. autora

1948 v Londýně bylo dáno pět základních ženských sportovních odvětví – atletika, gymnastika, kanoistika, plavání a šerm. Později byl přidán volejbal na OH v Tokiu (1964). Na zimních OH se ženy tradičně účastnily soutěže v krasobruslení a od roku 1936 též v lyžování, ale zprvu pouze sjezdovém. Teprve později přibylo běžecké lyžování, rychlobruslení a nakonec závody na saních. MOV v roce 1973 podnikl další změny v nahlížení na účast žen ve sportovních soutěžích na OH a vyslovil se proti jakékoli diskriminaci žen a program her se rozšířil o další ženské sportovní disciplíny. OH v Montrealu (1976) už probíhaly za účasti žen ve veslování, basketbalu a házené. Prudký rozmach nastal v posledním desetiletí 20. století, kdy ženy soutěžily ve všech odvětvích vyhrazených mužům – hod kladivem, fotbal, lední hokej, vzpírání a další. Podíl žen na celkovém počtu účastníků stále rostl – v Atlantě (1996) činil 34,3%, v Sydney (2000) 38,2% a v Athénách (2004) dokonce 40,6%. Na nedávných OH v Číně (2008) přibylo k ženským sportům vzpírání a na OH v roce 2012 budou ženy dokonce zápasit v ringu. [Dovadil J. et al. 2004, *Ženy* - online]. Stále však zůstávají některé sporty, kterých se ženy na OH neúčastní. Jsou to například box, skoky na lyžích nebo severská kombinace. Naopak sporty, které jsou čistě ženskou doménou na OH, jsou synchronizované plavání a moderní gymnastika.

V následující tabulce č. 1 jsme si rozdělili jednotlivé sporty podle toho, jak byly postupně zařazovány do ženských sportovních disciplín na OH od roku 1900 do nedávných olympijských her v roce 2008. Tabulka č. 2 ukazuje počty zúčastněných žen v jednotlivých letech a počty sportů, ve kterých ženy závodily.

Tabulka 1. - Zařazení sportů žen do programu olympijských her

1900	golf a tenis
1904	lukostřelba
1908	krasobruslení
1912	plavání
1924	šerm
1928	atletika, gymnastika
1936	lyžování
1948	kanoistika
1952	jezdectví
1960	rychlobruslení
1964	saně, volejbal
1976	basketbal, házená, veslování
1980	pozemní hokej
1984	cyklistika, moderní gymnastika, střelectví, synchronizované plavání
1988	jachting, stolní tenis
1992	akrobatické lyžování, biatlon, rychlobruslení na krátké dráze, badminton,
1996	fotbal, plážový volejbal, softbal
1998	curling, lední hokej, snowboard
2000	moderní pětiboj, vzpírání, taekwondo, triatlon, vodní pólo
2002	boby, skeleton,
2004	zápas
2008	vzpírání

- některé sporty v programu zůstávaly stále, jiné byly zařazeny jen občas

Zdroj: [Dovadil J. et al. 2004, citováno podle Ženy - online]

Tabulka 2. - Ženy na olympijských hrách

Rok	Počet sportů	Počet žen
1896	0	0
1900	4	19
1904	1	8
1908	3	36
1912	5	57
1920	4	78
1924	6	136
1928	7	290
1932	7	53
1936	7	328
1948	8	385
1952	8	518
1956	8	371
1960	5	610
1964	7	684
1968	7	781
1972	8	1058
1976	11	1247
1980	12	1152
1984	14	1562
1988	17	2186
1992	17	2708
1996	21	3523
2000	25	4069
2004	31	4412

Zdroj: [Dovadil J. et al. 2004, citováno podle Ženy - online]

Zajímavými čísly jsou počty našich sportovců na olympijských hrách. Následující dvě tabulky přehledně ukazují počet zúčastněných žen a mužů v jednotlivých letech na letních a zimních olympijských hrách a jejich následná umístění.

Tabulka 3. Účast českých a československých sportovců na olympijských hrách

Hry	Město	Rok	Počet sportovců			Umístění			Umístění		
			M	Ž	celkem	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
I.	Athény	1896									
II.	Paříž	1900	5	1	6	1	2				
III.	Saint Louis	1904									
IV.	Londýn	1908	21		21			2			
V.	Stockholm	1912	48	2	50				3		
VII.	Antverpy	1920	122	1	123			2	2	1	1
VIII.	Paříž	1924	124	4	128	1	4	5	1	4	6
IX.	Amsterdam	1928	68	1	69	2	5	2	3	4	3
X.	Los Angeles	1932	7		7	1	3	2	1		
XI.	Berlín	1936	166	13	179	3	5	1	5	4	2
XIV.	Londýn	1948	63	14	77	6	2	3	2	4	5
XV.	Helsinky	1952	91	15	106	7	3	3	2	4	5
XVI.	Melbourne	1956	51	13	64	1	4	1	9	2	9
XVII.	Řím	1960	105	15	120	3	2	3	7	4	5
XVIII.	Tokio	1964	97	10	107	5	6	3	3	6	3
XIX.	Mexiko	1968	94	28	122	7	2	4	5	4	7
XX.	Mnichov	1972	149	37	186	2	4	2	6	5	5
XXI.	Montreal	1976	128	39	167	2	2	4	6	6	7
XXII.	Moskva	1980	163	48	211	2	3	9	13	9	14
XXIII.	Los Angeles	1984									
XXIV.	Soul	1988	113	55	168	3	3	2	3	8	8
XXV.	Barcelona	1992	141	58	199	4	2	1	3	3	5
XXIV.	Atlanta	1996	76	39	115	4	3	4	1	3	2
XXVII.	Sydney	2000	86	33	119	2	3	3	1	6	2
XXVIII.	Athény	2004	80	62	142	1	3	4	4	9	1
Celkem						56	60	62	80	86	90

Zdroj: [Dovadil J. et al. 2004, citováno podle Účast - online]

Tabulka 4. - Účast českých a československých sportovců na zimních olympijských hrách

Hry	Město	Rok	Počet sportovců			Umístění			Umístění		
			M	Ž	celkem	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
I.	Chamonix	1924	27		27				2		1
II.	Sv. Mořic	1928	26	1	27			1		1	1
III.	Lake Placid	1932	6		7						1
IV.	G.Partenkirchen	1936	50	5	55				1	2	
V.	Sv. Mořic	1948	41	6	47		1		1	1	
VI.	Oslo	1952	22		22				4		
VII.	Cortina d' Amp.	1956	35	6	41					2	1
VIII.	Squaw Valley	1960	20	1	21		1		2		
IX.	Innsbruck	1964	37	10	47			1	2		2
X.	Grenoble	1968	41	6	47	1	2	1	1		1
XI.	Sapporo	1972	37	4	41	1		2		1	2
XII.	Innsbruck	1976	46	11	57		1		1		2
XIII.	Lake Placid	1980	34	7	41			1	2	1	1
XIV.	Sarajevo	1984	38	12	50		2	4	1	1	1
XV.	Calgary	1988	50	10	60		1	2	1	4	2
XVI.	Albertville	1992	54	20	74			3	1	3	2
XVII.	Lillehammer	1994	49	16	65					2	2
XVIII.	Nagano	1998	52	14	66	1	1	1	2	1	2
XIX.	Salt Lake City	2002	56	19	75	1	2		1	1	
XX.	Turin	2006	63	20	83	1	2	1	1	1	5
Celkem						5	13	17	20	20	27

Zdroj: [Dovadil J. et al. 2004, citováno podle Účast - online]

3.2. POČÁTKY ŽENSKÉ SPORTOVNÍ EMANCIPACE V ČECHÁCH

Mezi první projevy moderních emancipačních snah u nás se řadí **Tělocvičný spolek paní a dívek pražských**, jež byl od konce šedesátých let 19. století naprosto výjimečnou ženskou organizací. „Jednalo se o skutečnou raritu, tělesný pohyb nebyl až dosud v dívčí výchově důležitý, navíc dobová móda krinolín a korzetů neumožňovala zdravý fyzický vývoj a volný pohyb. Dívčí tělocvik začal být vnímán jako další způsob osvobození žen od tradičních představ a zvyklostí“ [Bahenská M. 2005; 98]. „Ženy začínají vystupovat na veřejnosti, chtějí se podílet na práci pro národ svými vlastními aktivitami. Nejmarkantnější známkou osvobozování žen od zažitých zvyklostí je ženský

tělocvik. Vlastenecké prvky stále tvoří důležitou součást programu ženských spolků, ale lásku k národu už jejich členky nechtějí projevovat prostřednictvím péče o muže, jak bylo zvykem ještě ve čtyřicátých letech (...)“ [Bahenská M. 2005; 101]. Za podpory tohoto spolku byl zaveden roku 1871 do obecných škol dívčí tělocvik. Potřebu dívčího tělocviku zdůvodňovala starostka spolku Sofie Podlipská tímto: „Vystoupí-li děvče ze škol, zavře se v úzké domácnosti, kde není příležitost aby se pohybovalo, krom domácích prací, které však všestrannému rozvoji těla nedostačují“ [Bahenská M. 2005; 99]. „Hlavní cvičitelkou a první učitelkou tělocviku (...) byla Klemeňa Hanušová, která také vydala v roce 1872 první metodickou příručku tělocviku nazvanou *Dívčí tělocvik*“ [Bahenská M. 2005; 99 *kurziva v originále*]. Po celou dobu fungování si spolek zachoval svou autonomii a neusiloval o začlenění do Sokola. To se však změnilo s požadavky mladších cvičitelek, které usilovaly o splnutí spolku s ženskými odbory Sokola. To se podařilo až roku 1912 a spolek dostal název – Ženský odbor Sokola pražského. **Sokolská hnutí** vznikla již v roce 1862 přičemž pohybové aktivity a tělesná cvičení byla určena i pro ženskou část populace. Tělovýchovné slety Sokola byly v roce 1882 a 1891 zatím pouze mužskou doménou, v roce 1901 však cvičilo 887 žen z 10 000 cvičenců. V roce 1907 se počet zvýšil na jednu třetinu žen a v roce 1920 to bylo již 23 472 žen, 10 112 dorostenek a 4920 žákyň. V roce 1948 byla jasná převaha žen než mužů a to v poměru 98 000 žen a 80 000 mužů. [Sekot A. 2006; 326].

Ženský sport u nás nabíral stále větší pozornosti a jeho aktivity začaly překračovat národní úroveň. Československá republika s dalšími čtyřmi státy iniciovala založení Mezinárodní federaci ženských sportů a házené a následně na to byly v roce 1922 uspořádány v Paříži Ženské světové hry. Později v roce 1930 je hostila Československá republika již za účasti 17 států. [Dovadil J. et al. 2004, *Ženy* - online].

V následujících letech vystřídal sokolská hnutí období **spartakiád** v letech 1955 – 1985, jenž mělo ideologicky prokázat emancipaci socialistické společnosti – včetně rovnoprávného postavení žen. „Ty skutečně svojí účastí nikterak nezůstávaly za masovou účastí ostatních skupin cvičenců-mužů, žáků, studentů a učňovské mládeže. Masovost účasti však byla mnohdy dosahována i za cenu povinného nácviku, když mužsky řízená ideologická dominance byla uměle podporována masovým entusiasmem žen“ [Sekot A.2006; 326]. Z hlediska

genderových nerovností, nenastal výraznější posun ani v tomto období, protože „gender zůstává stejně jako u sokolských sletů klíčovou kategorií pro celkové utváření rituálu spartakiád. Přesun důrazu na funkci lidského těla oproti jeho vnějším charakteristikám nevedl alespoň u organizátorů spartakiád k vytvoření konceptu bezpohlavního těla, ale naopak k vytvoření těla, jehož hlavním úkolem bylo genderové rozdíly zdůrazňovat. Oproti sokolským sletům jsou ale tyto rozdíly ukotveny v rozdílném symbolickém rámci – zatímco v sokolských sletech mužská a ženská těla společně vytvářela symbolický model rodiny, často titíž cvičenci se v 50. letech podíleli na vytváření symbolického modelu formovaného kolem paradigmatu továrny“ [Roubal P. 2006; online]. Toto rozdělení Roubal vysvětluje tímto: „rozdělení genderových rolí je tedy v rodinném modelu chápáno jako „přirozené“ a založené na snaze zdůraznit „přirozené“, tj. fyzické odlišnosti, zatímco v továrním modelu je rozdělení genderových rolí „funkční“ (...)“ [Roubal P. 2006; online].

Následující období se pomalu blíží **současnému stavu** ženského sportu u nás. Vývoj a značný posun vpřed v účasti žen ve sportu je zcela patrný, ne však uspokojující. Podle Českého svazu tělesné výchovy⁵ jen málo sportovních svazů vykazuje větší počet žen než mužů. Mezi sporty s převahou počtu žen patří především gymnastika, krasobruslení, aerobik, jóga a jezdeckví. V kategoriích mládeže je převaha dívek ve sportech – volejbal, softbal, korfbal. Plavání má srovnatelný počet žen i mužů. Ostatní sportovní disciplíny registrují větší počet mužů. Přesto je důležité zmínit, že mají ženy své zastoupení i v typicky mužských sportech jako jsou box, boby a americký fotbal. [Knorre-Vlasáková N; HOGENOVÁ A. et. al. 2001; 60]

⁵ Statistika členské základny Českého svazu tělesné výchovy z roku 1999 a 2000. [Knorre-Vlasáková N; HOGENOVÁ A. et. al. 2001; 60]

4. ŽENA A SPORT V SOUČASNOSTI

Současným problémem ženského sportu není jen snaha o dosažení vyšší účasti žen ve sportu, ale především snaha o to, zvýšit podíl žen v rozhodovacích a řídicích pozicích ve sportu. Následující kapitola se bude zabývat problémy ženského sportu v současné době, jejímž předmětem bude poukázat na nerovnost z hlediska pohlaví, rasy a kulturní odlišnosti. Dalším alarmujícím faktem současnosti je velice nízká medializace žen ve sportu.

4.1.1. KULTURNÍ PŘEKÁŽKY

Překážkou v účasti žen na aktivním sportování je také politický a náboženský vývoj dnešního světa. Přestože řada zemí se snaží prezentovat svůj stát jako vysoce emancipovaný v rovnosti příležitostí, jinde tomu brání bída, politická nestabilita, rasismus a náboženské předsudky. Jak píše Sekot: „dokonce i jednotlivá světová náboženství hrají v různých zemích a regionech nestejnou úlohu z hlediska emancipace žen na půdě sportu. Celkový růst fundamentalistické islámské ideologie však nesporně v mnoha zemích zpomaluje liberalizační potenciál ženského sportu. A to nejen na vrcholové úrovni, ale – a to je mnohem závažnější – i v rovině zájmových rekreačních sportovních aktivit“ [Sekot A. 2006; 334].

Odpor islámských zemí k ženskému sportu jde ruku v ruce s odporem vůči západnímu světu. Přes to všechno v muslimském světě žije stále více feministek, které se snaží ohrozit mužskou dominanci a mimo jiné změnit i účast žen na sportovním dění. „Jejich úsilí je dnes institucionálně koordinováno *Kongresem islámských zemí pro sportovní emancipaci žen*, který akcentuje nutnost větších zdrojů pro sportování žen, zejména sportovišť, možností sportovního vyžití a trenérských kádrů. V roce 1993 tak byly v Teheránu organizovány *Světové ženské islámské hry*, kterých se zúčastnily sportovkyně ze 30 asijských a afrických islámských zemí v osmi olympijských disciplínách“ [Sekot A. 2006; 334 *kurzíva v originále*].

Zajímavé je, že „akce se odehrávala „za zavřenými dveřmi“, tedy bez divácké účasti mužů. O události tak nebyla podána jediná obrazová informace v masových médiích a vítězky jednotlivých disciplín musely být při fotografování oděny v tradičním oděvu maskujícím i tvář“ [Sekot A. 2006; 335].

Muslimové a znalci Islámu se však ohrazují tím, že v Koránu není zakazováno muslimským ženám provozovat sportovní aktivity. Pouze „zásadním požadavkem pro sportující muslimské ženy je povinnost zakrýt oděvem před zraky žen vše od pasu po kolena a před zraky mužů vše mimo rukou, chodidel a tváře. Pokud je povaha sportovních aktivit slučitelná s tímto imperativem, pak je přípustná, ovšem za předpokladu respektování dalších náboženských požadavků. Ženy se dále nesmí mísit cestou jakéhokoliv fyzického kontaktu s muži a nesmí připustit žádný druh fotografování či filmování vlastních sportovních aktivit“ [Islám On-line 2004 citováno z: Sekot A. 2006; 340].

Jak vrcholový, tak i rekreační sport klade nemalé nároky na množství volného času, na finanční prostředky, sportovní výbavu či klubové poplatky. V tomto smyslu lze hovořit o ekonomickém zázemí, kulturním prostředí a sociálním postavení každého sportovce či sportovkyně. Velká část světové populace žen jsou právě ženy z rozvojových zemí, kde výdaje spojené se sportem hrají tu nejposlednější roli. „Pro některé z nich je boj a samotné přežití hlavním obsahem životního usilování v každodenním zápase s chudobou, nedostatkem základních potřeb a nemocemi. Pro řadu zemí jsou tak výdaje na sport něčím, co by ještě zúžilo základní zdroje pouhé ekonomické existence“ [Sekot A. 2006; 335]. Naopak sportovní úspěchy žen z těchto zemí sehrávají obrovský emancipační impulz a národní hrdost.

4.1.2. RASOVÉ A ETNICKÉ PŘEKÁŽKY

V odborné literatuře je genderová problematika ve sportu reflektována často na bílých, heterosexuálních ženách. Výrazněji však tento problém shledáváme mezi ženami s černou pletí a asijskými ženami. „Zatímco až do devadesátých let se objevovaly mnohdy i rasisticky zabarvené názory stojící proti emancipaci ženského vrcholového sportu, jsme naopak dnes svědky toho, že rasové a etnické menšiny vidí ve sportu jednu z důležitých cest emancipace a zisku vysokého sociálního statusu. Nejen na vrcholových atletických soutěžích se tak stále častěji setkáváme s týmy složenými téměř výhradně z černošských žen, jako výraz úspěšných snah uniknout sociálnímu či etnickému znevýhodnění právě cestou angažovanosti na sportovním poli. Hledisko podílu rozhodovacích pozic žen ve sportu však opakovaně zaznamenává naprosto marginální zastoupení

asijských a afrických žen v manažerských pozicích“ [White 1991; Hargreaves 2001; Margiuree; et.v al. 2002. citováno z: Sekot A. 2006; 341].

Vezmeme-li v úvahu tělesné dispozice asijských žen a žen s černou pletí, můžeme mezi nimi vidět rozdílné tělesné proporce, které jsou zcela přirozené a souvisí s fyzickou disponovaností k různým sportům. Málokdy totiž vidíme mezi vrcholovými gymnastkami africké ženy a nebo naopak mezi vrcholovými atletkami asijské sportovkyně. Nejde však pouze o tělesné dispozice, neboť jak uvádí Sekot ve své knize: „zájem o kolektivní sportovní hry, atletiku a silové sporty černých žen na jedné straně a přitažlivost badmintonu, plavání či akvabel Asiatic tak odrážejí kulturně zakotvené různé chápání ženskosti dvou etnik a kulturně rozrůzněných společenství“ [Sekot A. 2006; 339]. Přestože tyto ženy podávají excelentní výkony, například v podání černých tenistek sester Williamsových, setkávají se mnohdy s rasistickými reakcemi ze strany fanoušků, pořadatelů, hráčů a médií.

4.1.3. HOMOFOBIE A SENIORSTVÍ

Homofobie je jeden z dalších negativních postojů vůči ženám ve sportu. Termín homofobie definuje „strach z *homosexuality* a homosexuálů. Projevuje se jako negativní a pohrdavý *postoj* k sexuálním vztahům mezi osobami stejného pohlaví a k těmto osobám jako takovým“ [Jandourek J. 2001; 98; *kurzíva v originále*].

Většina lesbických sportovkyň se v důsledku toho snaží svou sexuální orientaci skrývat a chovat se jako by byly heterosexuální. „Zejména na úrovni vrcholového sportu lesbičky účelově skrývají svoji skutečnou sexuální orientaci i proto, aby neohrozily svoji sportovní kariéru“ [Sekot A. 2006; 343]. Mnohé případy dokazují, že právě v důsledky negativních postojů k homosexuálním ženám, byly tyto ženy vyloučeny z pozice trenérek a manažerek a odmítnuty k týmové spolupráci. Často k tomu napomáhá i fyzické vzezření sportovkyň, neboť „pokud jsou ženy vzhledově mužsky ploché, fyzicky silné a maskulinní, vystavují se riziku být označovány za lesby“ [Sekot A. 2006; 343].

Homofobie je ve sportu velice intenzivní a zraňující a v důsledku toho, se nejrůznější sportovní organizace snaží napomáhat lesbickým ženám k emancipaci na půdě sportu. Například mezinárodní Gay Games pořádané ve Spojených státech a Kanadě, se snaží o zapojení lesbiček a také gayů do sportovních soutěží

na globální úrovni. Stejně tak se pořádají sportovní hry Eurogames od roku 1992 v zemích s relativně vysokou mírou tolerance vůči jinakosti (Holandsko, Dánsko, Německo). Další sportovní organizací na mezinárodní úrovni je National Gay and Lesbian Athletics Conference. Snahou těchto organizací je „překonávání předsudků, vzájemné tolerance a respektu jinakosti. NGLAC tak usiluje o široké akceptování a „zviditelnění“ gay a lesbických sportovců na půdě profesionálního, univerzitního, středoškolského, amatérského i čistě rekreačního sportu“ [Sekot A. 2003; 344].

Stárnutí obyvatelstva v ekonomicky vyspělých zemích je všeobecně známý jev a lze ho pozorovat i v oblasti sportu. Dostáváme se tedy k otázce seniorek ve sportu. V důsledku rostoucí kvality a úrovně zdravotní péče, dále v důsledku kosmetických, dietních, kondičních a módních komponentů a celkovému způsobu životního stylu, se stále více setkáváme se seniorkami na půdě sportu. Sportovní aktivity starších žen se stávají stále více akceptovatelnými a symbolizují moderní a mladistvý životní styl. Tento trend je výrazem vysoké emancipace žen ve sportu a netýká se pouze rekreačního, ale především také vrcholového sportu. Příkladem je česko-americká tenistka Martina Navrátilová, která ve svých čtyřiceti šesti letech získala wimbledonský titul ve čtyřhře a zúčastnila se olympijských her v Athénách roku 2004. Mimo jiné se otevřeně hlásí ke své homosexuální orientaci. S vrcholovými sportovkyněmi staršího věku se můžeme setkat ve sportech jako jsou plavání, gymnastika, atletika, tenis a dokonce i pozemní hokej. Turnajů v golfu se účastní i ženy mezi šedesátým a sedmdesátým rokem. [Sekot A. 2006; 344-345].

4.2. PREZENTACE ŽENSKÉHO SPORTU V MÉDIÍCH

Dnešní moderní svět je přeplněn komunikační technologií, která má v jisté míře vliv na naše myšlení, názory a vnímání. Média jsou zdrojem informací a ať chceme nebo ne, ovlivňují celospolečenské mínění. „Média (...) fungují jako prostředí a prostředník sebepoznání, sebeuvědomování a sebereflexe, včetně reflexe „ženských“ a „mužských“ rolí“ [Osvaldová B. 2004; 89]. Ve velké míře zasahují i do oblasti sportu, neboť většina sportovních událostí a informací se k nám dostává skrze tisk, televizní a jiný mediální přenos.

V této kapitole se budeme zabývat prezentací ženského sportu v médiích. Touto problematikou se zabývala řada studií a výzkumů oboru sociologie sportu a je také předmětem kritiky feministické sociologie.

21. století je obdobím velkého posunu v emancipaci žen ve sportu, přesto samotná prezentace ženského sportu v médiích svědčí o opaku. Ženské sportovní disciplíny mají mnohdy i při srovnatelných výkonech s muži menší publicitu a menší výši odměn než v mužských disciplínách. Medializace sportovních událostí je tedy více zaměřena na strukturu divácké obce, která je převážně mužská. Zaměříme-li se obecně na prezentaci mužů a žen v médiích, vidíme, že tento problém se netýká jen sportovní oblasti. „Masová kultura prezentuje jako hlavního akčního hrdinu muže nadlidských kvalit, schopností a tedy i výkonu. Žena jako akční objekt je spíše nezastupitelný, leč „pouze“ jen zpravidla doplňkový objekt jeho sexuálních zájmů. Nehledě na skutečnost, že právě elitní sporty, tedy ty, které k sobě váží největší pozornost médií, jsou sporty svojí povahou mužské, protože *mužné*. Ženský lední hokej či fotbal (...) mohou již svými fyzickými dispozicemi a následně i akčním průběhem stěží zaujmout po vrcholových výkonech lačné diváky do té míry, jako všeobecně uznávané a tedy i prezentované klání jejich mužských protějšků“ [Sekot A. 2004; 47 *kurzíva v originále*].

Většině mužských sportů je věnován převážně vysílací čas ve večerních hodinách, tzv. prime time, neboť se očekává největší divácký zájem. Typicky ženské sporty jako je např. gymnastika, akvabely či aerobik, jsou vysílány jako spíše „okrajové“ sporty. Snahou feministické sociologie je zvýšit zastoupení ženských sportů v médiích obvykle ve dvou liniích: „jednak lobováním pro větší objem vysílacího času a dále vytvářením nového image sportování žen v médiích. Představitelé médií však zpravidla odkazem na sledovanost a ekonomický profit stojí v opozici vůči těmto snahám a spoluvytváří tak těžko překonatelnou hráz „mužských privilegií a dominance“ [Sekot A. 2004; 51].

Problémem je především fakt, že převážná část vedoucích pracovních pozic ve všech druzích masmédií zaujímají muži. „Z hlediska fungování médií je třeba vzít v úvahu především tezi, že uveřejňovaný obsah je ovlivněn výběrem (...) mediálních pracovníků (...). Profesor George Gerbner upozorňuje, že tu působí rozličné vnější tlaky, mezi něž patří vliv inzerentů, konkurentů, autorit, odborníků i publika. S tím souvisejí zvolené pracovní postupy – profesionální

mediální rutina. Záleží tedy i na „světonázorové“ orientaci mediálních pracovníků, na vzdělání, rodinných vztazích a pochopitelně na poměru žen a mužů v této profesi obecně, podílu redaktorů a redaktorek v redakcích a v neposlední řadě počtu materiálů na dané téma od kmenových autorů a externistů“ [Osvaldová B. 2004; 93]. „I když jsou média složitá množina s mnoha průniky a vazba mezi sebehodnocením, společenským postavením, výběrovými kritérii tzv. strážců brány a výsledky sdělování není tak lineární, je jasné, že korelace mezi převahou mužů na důležitých rozhodovacích postech, „mužsky“ orientovanými tématy, podporou „patriarchálních“ hodnot a zobrazením feminismu na stránkách našich novin a časopisů je nepopiratelná a prokazatelná. Veřejný diskurs tedy ovlivňují muži a témata, která jsou považována za ženská, jsou buď podceňována, potlačována nebo zařazována do částí listu, vnímaných jako méně atraktivní, nebo odkazována do tzv. ženských periodik“ [Osvaldová B. 2004; 96].

Pokud jsou ženy středem pozornosti v médiích, jsou prezentovány spíše jako sexuální objekty nebo oběti. V dnešním světě výrazně roste úloha tělesného vzezření a fyzické krásy. Tělesná krása je ve světě vrcholového sportu žen prezentována především zdravě vyzářujícím ženským tělem, štíhlostí a souměrností. Uvedeme asi nejznámější nositelky ženské krásy na poli sportu, za které jsou považovány například tenistka Anna Kurnikovová nebo plážová volejbalistka Gabriella Reesová. Jejich sportovní výkony jsou však často v pozadí na úkor jejich sexuální image. Je zřejmé, že zájem médií je především o ženy heterosexuálně aktivní. Mají tak větší šanci na výnosnější sponzorskou podporu a pozitivní zájem masových médií, než ženy – sportovkyně s homosexuální orientací. Příkladem toho, je fenomenální tenistka Martina Navrátilová, která otevřeně prezentuje svojí lesbickou identitu a je tak vystavena diskriminaci. [Sekot A. 2006; 319]

Mediální zobrazení žen ve sportu je zcela odlišné od mužského. K tomuto faktu přispěly americké studie, které ukazují „trend infantilizace⁶ sportovkyň, často bývají nazývány „děvčaty“, zatímco sportovci – muži stejného věku nikdy „chlapci“ nazýváni nejsou. Sportovkyně bývají častěji než muži nazývány křestními jmény. V reportážích o mužském sportu se mnohem častěji vyskytují

⁶ infantilizace = zdětinštění – pozn. autora

slova „síla“ a „kontrola“, na rozdíl od „slabosti“ zmiňované v článcích o ženském sportu“ [Knorre-Vlasáková N. 2001; 76-77].

4.3. ZASTOUPENÍ ŽEN V ŘÍDÍCÍCH PROFESÍCH V OBLASTI SPORTU

Jednou z možností jak posílit postavení žen v profesionálním a amatérském sportu, je zvýšení jejich zastoupení v řídicích a rozhodovacích pozicích. Počet žen na vyšších pozicích je velice nízký nejen v oblasti sportu, ale i mezi vysoce feminizovanými oblastmi společnosti, kterými jsou kultura, školství a zdravotnictví. Zásadní problém v oblasti sportu je ten, že „evoluce týkající se účasti žen ve sportu, která se objevuje v mnoha zemích světa, se často nepřenáší do oblasti sportovního tréninku a vedoucích rolí žen ve sportu“ [Knorre-Vlasáková N. 2001; 57]. Nedostatek žen na vysokých postech se objevuje i ve sportech typicky ženských. Situace je o to nepříznivější, že neúčast žen ve sportovním managementu se vyskytuje hlavně na mezinárodní a národní úrovni.

První snahy proběhly až v roce 1960, kdy se Austrálie, SSSR a USA snažily o zapojení více žen do rozhodovacích pozic ve sportu na mezinárodní úrovni. Tyto snahy byly bezúspěšné, avšak „MOV se postupně vyslovil pro větší účast žen v řídicích orgánech národních olympijských výborů a mezinárodních sportovních federací a připustil i možnost volby žen za členy MOV" [Dovadil J. et. al 2004, citováno podle *Ženy* - online]. Změny přineslo teprve v roce 1980 zvolení Juana Antonia Samaranche do čela MOV a následující rok byly zvoleny za členy MOV první dvě ženy - Pirjo Häggmanová z Finska a Flor Isava-Fonsecová z Venezuely. V následujících letech je následovaly:

1982 Mary Alison Glen-Haigová z Velké Britanie,

1984 princezna Nora von Liechtenstein z Lichtenštejnska,

1986 Anita DeFrantzová z USA,

1988 princezna Anna z Velké Britanie,

1990 Carol Anne Letherenová z Kanady,

1995 Věra Čáslavská z České republiky

1996 Gunilla Lindbergová ze Švédska

1996 princezna Pilar Bourbonská ze Španělska

1998 Nawal El Moutawakelová z Maroka

1998 Irena Szewinska z Polska
1999 Manuela Di Centaová z Itálie
1999 Charmaine Crooksová z Kanady
2002 Pernilla Wibergová ze Švédska

V současnosti je dvanáct žen členkami MOV z celkového počtu 126 členů. Juan Antonio Samaranch přednesl svou vizi v roce 1996 na OH v Atlantě, aby do konce roku 2000 tvořily ženy minimálně 10% řídicích funkcí v národním olympijském výboru a do roku 2005 minimálně 20%. [Dovadil J. et. al. 2004, *Ženy* - online] To se však zcela nepodařilo neboť „v současnosti dosáhlo desetiprocentního minimálního zastoupení žen 66% národních olympijských výborů a 43% mezinárodních federací. Mezi jednotlivými zeměmi jsou výrazné rozdíly v počtu zastoupených žen. Norsko a Švédsko mají ve výkonných výborech kolem 45% žen“ [Dovadil J. et. al. 2004, *citováno podle Ženy* - online].

S cílem podporovat rovnoprávnost žen ve všech oblastech a funkcích sportu byla založena na Evropské sportovní konferenci v roce 1989 pracovní skupina *Žena a sport*, která „pomáhá organizovat národní semináře zabývající se postavením žen ve sportu, šíří potřebné informace do národních státních i nestátních organizací, průběžně sleduje zapojení žen do sportovních aktivit a funkcí v jednotlivých zemích, vypracovává strategie pro uplatnění žen v národní i mezinárodní sportovní diplomacii“ [Dovadil J. et. al. 2004, *citováno podle Ženy* - online]. První mezinárodní konference se pořádala v Brightonu (Anglie) za účasti delegátů z 82 států (včetně České republiky) reprezentující jednotlivé sportovní organizace. Výsledkem konference byla deklarace (Brighton Declaration), která stanovila tyto cíle:

- zajistit všem ženám možnost bezpečné účasti ve sportovních aktivitách s respektováním individuality žen,
- zvýšit účast žen ve sportu na všech úrovních a ve všech možných funkcích,
- podpořit vliv žen na rozvoj sportu, využít jejich znalostí a zkušeností,
- podpořit uznání vlivu žen na rozvoj veřejného života a zdravého životního stylu jednotlivých národů [Dovadil J. et. al. 2004, *citováno podle Ženy* - online].

Na 5. Evropské konferenci Žena a sport v Berlíně (2002) se jednalo konkrétně o otázkách řídicích pozic ve sportu, podle níž je třeba odstranit i nerovnováhy zastoupení žen a mužů na rozhodovacích postech ve všech oblastech a úrovních, od regionální, přes národní až mezinárodní a to zejména za společného úsilí mužů a žen. Konference vytyčila tyto doporučení:

- Řídící sportovní organizace na nejvyšší národní úrovni by měly být příkladem a modelem pro regionální organizace v dodržování principů rovnoprávného postavení žen a mužů v řídicích funkcích svých organizací.
- Sportovní organizace na vládní i nevládní úrovni by měly podporovat sledování a zajistit statistiky účasti mužů a žen na sportovních aktivitách a využít výsledky takových sledování ke zvyšování účinnosti své práce v oblasti zajišťování rovných příležitostí mužů a žen.
- Národní sportovní organizace by měly vypracovat zásady a principy své činnosti v oblasti zajištění rovných příležitostí pro ženy i muže.
- Je třeba plánovat kroky směřující ke zrovnoprávnění mužů a žen, umožnit předvídat důsledky takové činnosti, eventuálně provádět potřebné úpravy této strategie.
- Je třeba prozíravě zaujímat postoje k úsilí o revizi a vývoj rovnoprávných příležitostí žen a mužů tak, aby byly odhalovány i skrývané předsudky vyplývající z rozdílnosti žen a mužů a aby bylo možné těmto předsudkům čelit.
- Otázky rovnoprávného postavení žen a mužů by měly být uplatněny a zohledněny ve všech výročních a hodnotících zprávách a procedurálních záležitostech všech vládních i nevládních sportovních organizací na národní úrovni.
- Ve významných řídicích a rozhodovacích komisích (včetně těch, které jsou odpovědné za přidělování finančních prostředků ve sportu) je třeba uplatnit a požadovat princip rovného zastoupení žen i mužů.
- Při tvorbě rozpočtu a při rozdělování financí ve sportovních organizacích je třeba zajistit rovnováhu mezi příspěvky pro sport mužů i žen. [Dovadil J. et. al. 2004, citováno podle *Ženy* - online]

Dne 5. června 2003 přijal Evropský parlament Rezoluci o ženách ve sportu, jehož „doporučení se zaměřují na nezbytnost vyváženosti žen a mužů ve všech rozhodovacích procesech jak v oblastech veřejných, tak soukromých. Menší reprezentace žen na rozhodovacích místech znamená ztrátu pro společnost jako celek, a může zabránit prosazení zájmů a potřeb jedné společenské skupiny tím, že se bude věnovat společnosti jako celku. Naopak vyvážená účast žen a mužů v rozhodovacím procesu umožní realizaci nových nápadů, prostor pro nové hodnoty a chování, které povede k větší spravedlnosti a rovnosti ve světě jak pro ženy, tak pro muže“ [Dovadil J. et. al. 2004, *Ženy* - online].

Tabulka 5. - Ženy a muži v současných orgánech Mezinárodního olympijského výboru (MOV)

	Ženy	Muži	Celkem	%
Výkonný výbor	1	14	15	6,6
Členové MOV	12	114	126	8,7
Komise	25	242	267	9,3

*Zdroj: [Dovadil J. et al. 2004, citováno podle *Ženy* - online]*

5. VÝZKUM MEDIÁLNÍ PREZENTACE ŽEN VE SPORTU

Empirická část bakalářské práce je založena na výzkumu sportovního zpravodajství ve vybraných tiskových médiích vycházejících periodicky v České republice. Hlavním cílem výzkumu je porovnat zastoupení mužů a žen v jednotlivých tiskových médiích na základě obsahové analýzy článků a fotografií a následně jednotlivá média vzájemně porovnat.

5.1 SOCIOLOGICKÝ PŘÍSTUP KE STUDIU ZPRAVODAJSTVÍ V TIŠTĚNÝCH MÉDIÍCH

Než začneme se samotným výzkumem, je důležité si upřesnit, jakou roli hraje sociologie při výzkumu mediálního sdělení. (...) „sociologický přístup ke studiu zpravodajství si ve velké míře všímá především 1) novinářů, jako těch, kdo zprávy produkují, zkoumá postavení novinářů jako socioprofesionální skupiny a podmínky, za nichž vykonávají své povolání, a okolností, které se podílejí na konečné podobě mediálního produktu. Zajímá se ale i o 2) roli (funkci) zpravodajství ve společnosti, a tedy o jeho vliv či dopad“ [Trampota T. 2006; 16]. Sociologický přístup se ve vztahu ke zpravodajství „zaměřuje především a na studium organizace práce, výkonu povolání zpravodaje a profese novinářů na podíl zpravodajství na sociální konstrukci ideologie (...)“ [Trampota T. 2006; 15]. Analyzovat obsah mediálního sdělení můžeme dvěma způsoby, které se od sebe navzájem liší. Jedním z nich je analytická metoda, kterou jsme použili ve výzkumné části této práce a nazývá se „kvantitativní obsahová analýza“. Tato metoda je „vysoce strukturovaným a selektivním procesem“ [Scherer 2004; 29]. Umožňuje zpracovat velké množství textů nebo jiných mediálních obsahů, které lze znázornit v číselných hodnotách, grafech a tabulkách. Druhou metodou je „hermeneutická textová analýza“, která „vychází z literárně vědní textové interpretace. Pomocí subtilních⁷ interpretačních postupů se pod povrchem textu odhalují jeho skryté hlubší struktury“ [Scherer 2004; 29]. Tato metoda má své přednosti i slabiny, neboť lze analyzovat pouze malé množství textů, zato z mnoha různých pohledů. Další výhodou této metody je průnik do hloubky problému. Dále „zkoumá, nakolik kvalita mediovaných obsahů plní svou veřejnou roli. Převážně se při tom využívá výsledků kvantitativní obsahové analýzy“ [Hagen, L. 2004; 52]. „Mezi těmito dvěma ideálními typy leží široká škála

⁷ subtilních = drobných – pozn. autora

smíšených forem. Můžeme také použít kombinovaný přístup obou těchto metod. Často je hermeneutická analýza předstupněm kvantitativní analýzy“ [Scherer 2004; 30].

První sociolog zabývající se studiem novinářství a jeho vztahu ke společnosti byl ve 20. století Max Weber, který se zabýval sociálním postavením novinářů jako politických aktérů. Zájem o studium médií však spadá až do 17. století, kdy bylo snahou popsat funkci tisku ve společnosti a zároveň zjistit, jaké události média sdělují. [Trampota T. 2006; 16] V padesátých letech 20. století vznikají „formální studie zabývající se produkcí zpráv s využitím empirického výzkumu, které jsou považovány za klíčové pro vznik takzvané sociologie zpravodajství“ [Trampota T. 2006; 17]. Zpravodajství reflektuje aktuální dění ve společnosti a zároveň jí předává informace a fakta, ale také hodnoty a normy společnosti. Jednou z funkcí je „je poskytnout veřejnosti dostatek podnětů k utváření vlastních názorů a stanovisek“ [Osvaldová B. 2001; 21].

5.2. VÝZKUMNÉ METODY A TECHNIKY

Ve výzkumné části jsme se zaměřili na ženy ve sportu z hlediska jejich prezentace v tiskových médiích. Zaměřili jsme se na články a fotografie, které byly otisknuty na stránkách sledovaných deníků. Zjišťovali jsme tedy zastoupení mužů a žen v článcích a na fotografiích a zkoumali jsme, jaký prostor byl věnován jednotlivým pohlavím. Vzhledem k povaze zkoumané problematiky jsme se rozhodli zvolit jako hlavní metodu výzkumu *kvantitativní analýzu mediálních obsahů* sportovního zpravodajství. „Charakteristickým rysem této metody je vysoká míra strukturovanosti a s tím je spojen i vysoký stupeň ověřitelnosti“ [Scherer H. 2004; 29]. Můžeme zpracovat velké množství textů a fotografií a podrobit je statistickým analýzám. Na základě předešlého zpracování relevantní odborné literatury zabývající se otázkou feminismu v českých médiích, jsme vypracovali sadu výzkumných otázek, kterými byl veden kvantitativní výzkum. Ve fázi operacionalizace jsme vymezili výběrový soubor šetření, tedy výběr vhodných jednotek pro analýzu. Výběr probíhal v několika rovinách. Nejprve jsme definovali základní soubor jednotek ke kterému se celý výzkum vztahuje a ze kterého jsme vybrali vzorek pro analýzu. Vzorek tvořila tři tisková média, vycházející periodicky v České republice – Mladá fronta Dnes, deník Právo a

deník Sport. Z hlediska zkoumané problematiky jsme pracovali pouze s určitou částí mediálního obsahu – se sportovní tematikou. Pouze v případě deníku Sport jsme pracovali s celým obsahem novin, protože tento deník se orientuje pouze na sportovní tematiku. U všech sledovaných periodik jsme do výzkumu zahrnuli přílohy o sportu a sportovní zpravodajství na titulních stránkách novin. Do výzkumu nebyly zahrnuty krátké informační zprávy o sportovních výsledcích a program sportovních událostí v televizním vysílání. Do počtu fotografií dále nebyly zahrnuty fotografie s reklamním sdělením. Pro výzkum jsme záměrně zvolili časové období od 9. srpna 2008 do 16. srpna 2008, ve kterém jsme mediální obsahy sledovali. V tomto období probíhaly Olympijské hry v Pekingu, které byly spolu s dalšími sportovními událostmi zahrnuty do předmětu sledování.

Předvýzkum probíhal na základě seznámení se s jednotlivými materiály a informacemi potřebnými pro výzkum a pro lepší vhled do problematiky. Předvýzkum určil, jaké parametry budeme sledovat při obsahové analýze. Následná obsahová analýza zdrojových dat nám pomohla přehledně rozdělit příspěvky v jednotlivých tiscích podle různých hledisek. U každého publikovaného příspěvku jsme sledovali několik formálních a obsahových parametrů, které nám umožnily následné filtrování, seskupování a vytváření statistik. Tím jsme schematizovali grafy a tabulky pro jednotlivá tisková média a formulovali závěry.

5.3. VÝZKUMNÉ OTÁZKY

5.3.1 Kvantitativní analýza mediálního sdělení

Pro empirický výzkum jsme si formulovali výzkumné otázky, ze kterých jsme získali informace o poměru výskytu sportovkyň a sportovců v člancích a na fotografiích ve sportovní rubrice daných tiskových médií. Dále jsme sledovali, jaký prostor byl věnován sportovnímu sdělení na titulních stránkách novin. Analýzou získaná data jsme prezentovali v této studii formou grafů a tabulek spolu s připojenými komentáři.

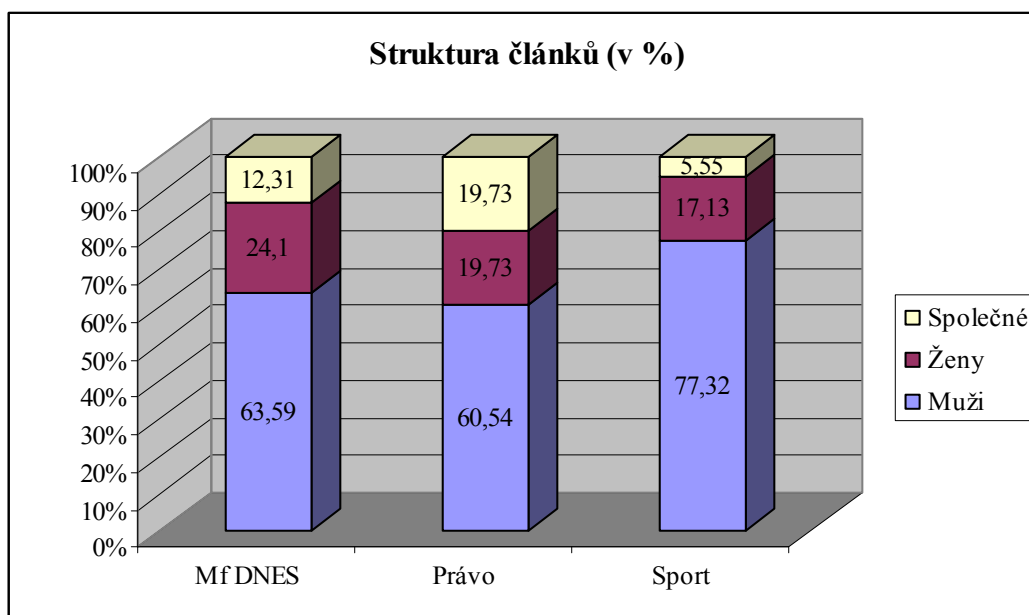
1. Vyskytoval se počet článků o ženách méně častěji než o mužích?

Tabulka 6. Struktura článků podle výskytu pohlaví

Četnosti	Absolutní četnosti				Relativní četnosti		
	Celkem	Muži	Ženy	Společné	Muži (v %)	Ženy (v %)	Společné (v %)
Celkem	850	593	165	92	69,75	19,42	10,83
Mf Dnes	195	124	47	24	63,59	24,10	12,31
Právo	223	135	44	44	60,54	19,73	19,73
Sport	432	334	74	24	77,32	17,13	5,55

V první výzkumné otázce jsme sledovali, jaký byl poměr výskytu článků o mužích a ženách ve sportovní rubrice daných novin. Celkový počet sledovaných článků byl 850. Jak vidíme, největší prostor věnovaný sportu byl v deníku Sport, celkem 432. Takto velké číslo jsme získali z toho důvodu, že se jedná o noviny zaměřené pouze na sport. Jak můžeme odvodit z procentuálních výsledků v tabulce, nejvíce se ženskému sportu věnovala Mladá fronta Dnes s necelou čtvrtinou článků o ženách. Ostatní deníky se ve výsledcích výrazně neliší. Na druhém místě byl deník Právo a nejméně prostoru vyčlenil ženskému sportu deník Sport se s 17%. Průměrný výskyt článků o sportovkyních ze všech sledovaných novin tvořil necelých 20%. Velice zajímavým ukazatelem je procentuální výskyt článků, které se věnovaly ženskému a mužskému sportu zároveň. V tomto případě si nejlépe vedl deník Právo s necelými 20%. Nejméně se tento typ článků objevil v deníku Sport, ve kterém nedosáhl ani 6%. Je však důležité zmínit, že deník Sport ve všech sledovaných výtiscích obsahoval sportovní přílohu - Fotbal, která velkou měrou ovlivnila jeho výsledná čísla ve prospěch mužů.

Graf 1. Struktura článků v Mf DNES, Právu a Sportu



Dle získaných dat můžeme jednoznačně odpovědět na výzkumnou otázku, že ve sledovaných tiskových médiích byla zřetelná převaha článků týkajících se mužů – sportovců. Ženy tvořily téměř ve všech případech druhou „příčku“ s velkým početním rozdílem. Články, popisující sportovní události u mužů a žen současně, se vyskytovaly v nejmenším počtu. Pouze v deníku Právo byl stejný početní rozdíl článků prezentující ženy a článků prezentující obě pohlaví současně.

2. Objevovali se na fotografiích více muži než ženy?

Fotografie je mnohdy první věc, které si čtenář povšimne. Plní podobnou funkci jako slovní sdělení, avšak poskytuje přesnější a důvěryhodnější informace, protože máme možnost vidět, že se událost opravdu stala, nebo že něco skutečně existovalo. Obecně je známo, že obraz si zapamatujeme lépe než slovní sdělení. Stejně tak důležité je obrazové sdělení ve sportu, protože čtenářovi umožní „nasát“ atmosféru ze sportovního dění. Fotografie je často doplněna o popis, který nám vysvětluje, co je na fotografii zachyceno.

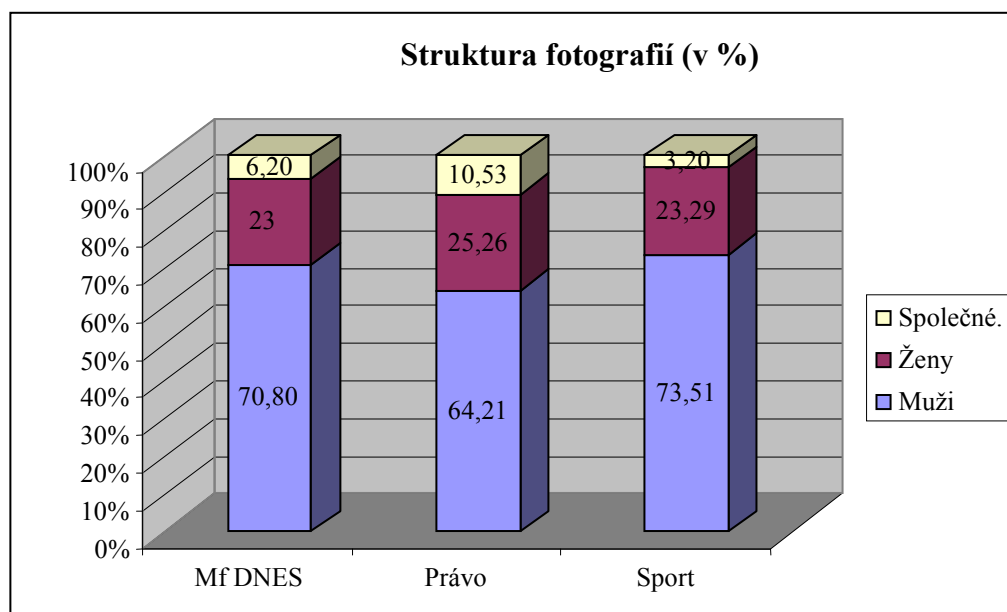
Ve výzkumné otázce č. 2 jsme sledovali poměr fotografií na kterých se objevovali muži a ženy, nebo obě pohlaví současně. Přesná data nám dokládá následující tabulka.

Tabulka 7. Struktura fotografií podle výskytu pohlaví

Četnosti	Absolutní četnosti				Relativní četnosti			
	Deníky	Celkem	Muži	Ženy	Společné	Muži (v %)	Ženy (v %)	Společné (v %)
Celkem		646	463	152	31	71,67	23,53	4,8
Mf Dnes		113	80	26	7	70,8	23	6,2
Právo		95	61	24	10	64,21	25,26	10,53
Sport		438	322	102	14	73,51	23,29	3,2

Z výše uvedených informací zjišťujeme, že z celkového počtu 646 fotografií připadlo pouze 152 na ženy, tedy necelá čtvrtina ze všech fotografií. Nejlépe si ve prospěch žen vedl deník Právo s 25%. Prvenství mu patří i v prezentaci mužů a žen současně, kde bylo dosaženo necelých 11%. U zbylých deníků jsme získali velice podobné výsledky, kolem 23% fotografií se ženami. Společným fotografií bylo vyhrazeno více prostoru v Mladé frontě Dnes (zhruba 6%) než v deníku Sport (zhruba 3%). Můžeme tedy konstatovat, že v této výzkumné otázce si nejlépe vedl deník Právo.

Graf 2. Struktura fotografií v Mf DNES, Právu a Sportu



Ze získaných dat je názorně vidět, že na fotografiích ve sledovaném tisku se s patrnou převahou objevovali muži. Ženy v žádném tisku nedosahovaly ani polovičního poměru fotografií. Jejich výskyt se rovnal zhruba čtvrtině. Nejmenší počet můžeme sledovat u společných fotografií.

3. *Kolik prostoru na titulní straně bylo věnováno ženám?*

Titulní strana je nejdůležitější částí novin, protože je tím prvním co čtenář vidí, ještě předtím než si noviny koupí. Titulní strana obvykle prezentuje nejdůležitější události, které se staly a cíleně se snaží získat pozornost a zájem čtenáře.

V otázce č.3 jsme sledovali, kolik prostoru na titulní stránce novin bylo věnováno mužům a ženám. Sledovali jsme se poměr článků a fotografií na titulních stránkách jednotlivých novin. Data jsme opět zaznamenali do přehledných tabulek.

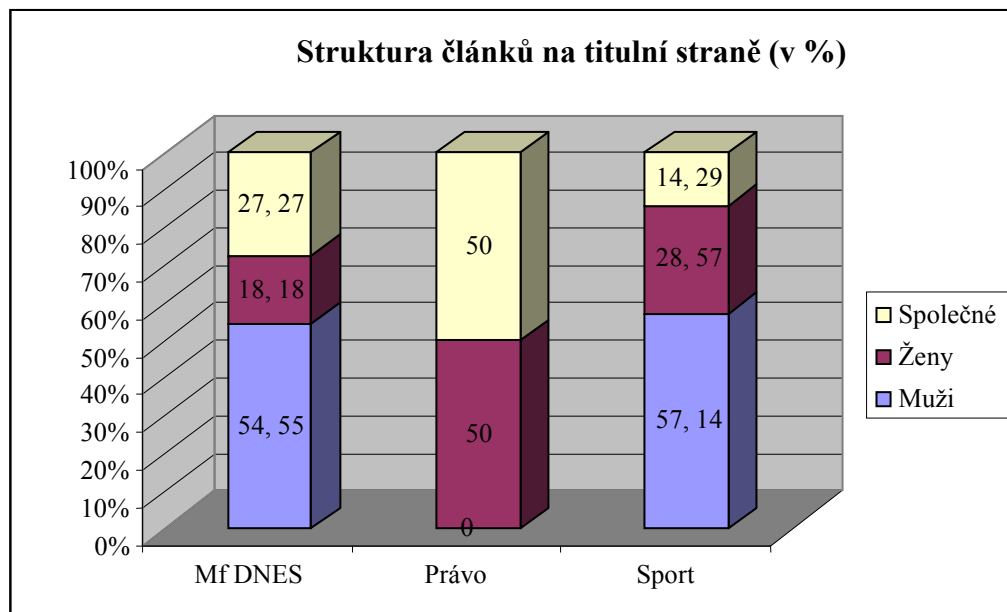
Tabulka 8. Struktura článků na titulní straně podle výskytu pohlaví

Četnosti	Absolutní četnosti				Relativní četnosti		
	Celkem	Muži	Ženy	Společné	Muži (v %)	Ženy (v %)	Společné (v %)
Celkem	20	10	5	5	50	25	25
Mf Dnes	11	6	2	3	54,55	18,18	27,27
Právo	2	0	1	1	0	50	50
Sport	7	4	2	1	57,14	28,57	14,29

Velice zajímavé pro náš výzkum byly výsledky z deníku Práva, který článkům se sportovní tematikou na titulní straně věnoval nejméně prostoru, tedy pouze dva články. Z toho jeden byl věnován sportovkyním a druhý společným článkům, což nám ve výsledku tvořilo poněkud zkreslené procentuální zastoupení tohoto deníku. Deník Sport přesáhl čtvrtinu počtu článků o ženách. Nejhůře si v tomto případě vedla Mladá fronta Dnes s pouhými 18%. Oproti tomu jsme

zaznamenali větší počet společných článků u Mladé fronty Dnes (zhruba 27%) než v deníku Sport (zhruba 14%).

Graf 3. Struktura článků na titulní straně v Mf DNES, Právu a Sportu



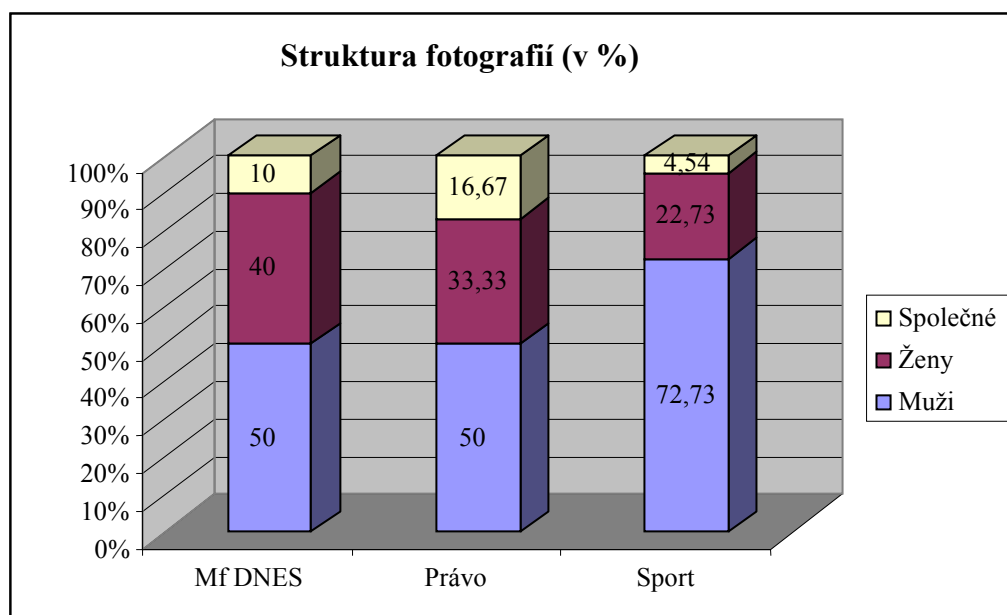
Podle získaných informací jsme zjistili, že z hlediska relativních četností nejvíce článků na titulní straně věnoval ženskému zpravodajství deník Právo, přestože jeho celkový počet byl nejnižší. Mladá fronta DNES a deník Sport měly velice podobné zastoupení mužského pohlaví v člancích na titulní straně, které přesahovalo nadpoloviční zastoupení. Deník Sport se oproti Mf DNES zaměřil více na samotné ženy (necelých 30%) než na společné články o sportovcích a sportovkyních (zhruba 15%).

Tabulka 9. Struktura fotografií na titulní straně podle výskytu pohlaví

Četnosti	Absolutní četnosti				Relativní četnosti		
	Celkem	Muži	Ženy	Společné	Muži (v %)	Ženy (v %)	Společné (v %)
Celkem	38	24	11	3	63,16	28,95	7,89
Mf Dnes	10	5	4	1	50	40	10
Právo	6	3	2	1	50	33,33	16,67
Sport	22	16	5	1	72,73	22,73	4,54

Celkově největší počet fotografií měl deník Sport, což je zcela pochopitelné vzhledem k předmětu jeho sdělení. V poměru výskytu žen oproti mužům si však vedl ze všech deníků nejhůře. Ženy z celkového počtu fotografií zaujímaly pouze necelou čtvrtinu fotografií a společné fotografie tvořily pouze necelých 5%. Nejlépe si vedla Mladá fronta DNES, která se svými 40 % ženských fotografií pomalu přibližovala polovičnímu zastoupení fotografií se sportovci-muži. Druhý v pořadí následoval deník Právo s $\frac{1}{3}$ fotografií se ženami-sportovkyněmi. Společným fotografiím věnoval více prostoru deník Právo (zhruba 17%) než Mladá fronta Dnes (10%).

Graf 4. Počty fotografií na titulní straně v Mf DNES, Právu a Sportu



Získaná data nám dokládají absolutní převahu počtu fotografií sportovců v deníku Sport. Přesné poloviční zastoupení sportovců je v deníku Právo a Mladé frontě DNES. Nejvyšší zastoupení sportovkyň na titulní straně měla Mladá fronta DNES s celkovými 40%.

5.4. KOMENTÁŘ K VÝZKUMU

Výzkumem jsme se snažili empiricky podložit teoretická fakta o rozdílech v mediální prezentaci sportovců a sportovkyň v tiskových médiích. Ze získaných dat můžeme vidět, že zastoupení žen ve sportovním zpravodajství je velice mizivé. Usuzujeme tak z toho, že na výsledky výzkumu měly vliv právě probíhající Olympijské hry v Pekingu, ve kterých naše sportovkyně – Barbora Špotáková a Kateřina Emmons-Kůrková získaly dvě zlaté a jednu stříbrnou medaili, což značně ovlivnilo zájem médií o tyto sportovkyně. Titulní fotografie a články byly tedy věnovány právě medailistům a medailistkám. Dalším zjištěním během výzkumu bylo, že aktéry společných článků a fotografií jsou převážně „milenecké“ páry sportovců, jako například tenisový pár Nicole Vaidišová a Radek Štěpánek nebo sportovní střelkyně Kateřina Emmons-Kůrková a její manžel Matthew Emmons, kteří nejvíce plnili obsah společných článků a fotografií. Více než o sportovní výsledky se média zajímala o soukromý život těchto sportovců.

Výzkum obsahoval sportovní zpravodajství nejen z dění Olympijských her, ale byli zde zařazeny všechny sportovní události, které byly prezentovány tiskovými médii ve sledovaném časovém úseku, jelikož nás zajímal zájem médií o sportovní události jako celek. V deníku Sport byla věnována největší pozornost fotbalu, přestože nebyl součástí OH. Do výzkumu nebyly zařazeny krátké informační zprávy o sportovních výsledcích a statistikách, dále program OH, reklamy, tipy na víkend a glosy. Naopak jsme do výzkumu zařadili všechny sportovní přílohy, olympijské „střípky“ a dopisy čtenářů.

Pokud shrneme odpovědi na otázky, kterými byl výzkum veden, dospějeme k závěru, že prostor věnovaný ženám ve sportovním zpravodajství je opravdu velice mizivý a média tak utvrzují veřejnost v tom, že sport je stále doménou mužů. Přestože začleňování žen do sportovního dění je stále markantnější, v samotné oblasti médií se „zatím“ tento jev zcela neprojevil.

6. ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá nerovnými příležitostmi žen v oblasti sportu ze sociologického pohledu. V procesu socializace má sport významnou roli, neboť je považován za celospolečenský jev. Jeho pozitivní vlivy z hlediska sociálního, kulturního a také biologického pohledu jsou v životě ženy velice důležité, neboť v mnohých kulturách je právě úspěch žen na poli sportu výrazným emancipačním krokem k dosažení celkové rovnoprávnosti.

Od sportu jako takového následně přecházíme k samotné historii emancipace žen v oblasti sportu. Přestože se sport vyskytoval ve všech obdobích lidstva, vidíme, že problematika nerovných příležitostí začala být diskutovaným tématem teprve v několika posledních desetiletích. Zmapováním postupného vývoje od starověkého Řecka po současné moderní Olympijské hry jsme ucelili přehled začleňování žen do typicky „mužských“ sportovních disciplín, jako je fotbal, hokej, box a jiné. Zlomovým obdobím ve vývoji ženského sportu u nás byla druhá polovina 19. století, kdy vznikl první ženský tělocvičný spolek v Čechách. Následně na to se začaly ženy zapojovat do tělovýchovných aktivit Sokola a Spartakiád, které jasně naznačovaly, jakou funkci žena zaujímá ve společnosti.

Současným problémem ženského sportu není jen snaha o dosažení vyšší účasti žen v této oblasti, ale především snaha o to, zvýšit jejich podíl i v dalších sférách sportu jako jsou manažerské pozice na národní i mezinárodní úrovni. Sportovkyně se často setkávají s diskriminací z hlediska pohlaví, rasy a kulturní odlišnosti, což nám také ukazuje nedávný případ, kdy se izraelská tenistka nemohla účastnit turnaje v Dubaji čistě z politických důvodů. Nerovné postoje oproti mužům zaujímají sportovkyně i v oblasti médií, kde zájem o jejich sportovní výsledky jde často stranou na úkor jejich atraktivnosti a sexuálnímu vzezření. Celkově nízká prezentace ženského sportu je velice alarmující a proto jí byla věnována empirická část práce.

Výzkum je postaven na kvantitativní obsahové analýze mediálního sdělení, konkrétně sportovního zpravodajství, ve kterém je sledováno, jaký prostor je věnován ženám ve sportovní rubrice. Jádrem výzkumu je porovnání třech vybraných tiskových médií, ve kterých je sledován počet článků a fotografií sportovců a sportovkyň. Výzkum je veden pomocí předem formulovaných otázek, na které odpovídají grafy a tabulky, které ve výsledku ukazují mizivé zastoupení

žen ve sportovním zpravodajství. Ve většině případů ženy nedosáhly ani polovičního zastoupení v počtu článků a fotografií ve sportovních rubrikách a na titulních stránkách novin. Společných fotografií, na kterých se objevovali jak sportovci, tak sportovkyně, bylo ještě menší množství a často se jednalo o milenecké sportovní páry.

Snahou bylo poukázat na jeden ze společenských jevů, o kterém se veřejně často nemluví – o genderových nerovnostech ve sportu. Cílem práce není hodnotit, ale poukázat na to, že ve světě je mnoho žen, které ve sportu dokázaly mnohé a přesto jejich výsledky nejsou tak „oslavované“ a mediálně zajímavé jako ty „mužské“. Sport by měl být podporován jak na vrcholové úrovni, tak i z pohledu volnočasové a rekreační aktivity. Zároveň by měly být zajištěny lepší podmínky, uznání a možnost seberealizace žen ve sportu. Práce byla pro mě přínosem z hlediska nově získaných informací a poznatků ze sociologie sportu a jejího konkrétního zaměření v praxi.

7. POUŽITÁ LITERATURA

- BAHENSKÁ M. *Počátky emancipace žen v Čechách*. 1. vyd. Nakladatelství Libri/SLON, 2005. 175 s. ISBN: 80-7277-241-4
- ČECHÁK, V. LINHART, J. *Sociologie sportu*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1986. 240 s. ISBN: není
- *Fair play* [online]. Olympic – Oficiální internetové stránky Českého olympijského výboru [cit. 2009-11-3]
Dostupný z WWW: <<http://www.olympic.cz/?sec=105>>
- FAFEJTA M. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Nakladatelství Jan Piszkievicz, 2004. 159 s. ISBN: 80-86768-06-6
- HAGEN L. Informační kvalita a její měření. In REIFOVÁ, Irena, et al. *Analýza obsahu mediálního sdělení*. 2. přeprac. vyd. Praha : Karolinum, 2004. s. 52. ISBN 80-246-0827-8.
- JANDOUREK J. *Sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 288 s. ISBN: 80-7178-535-0
- KNORRE – VLASÁKOVÁ N; HOGENOVÁ A, et. al. *Žena a sport na začátku třetího tisíciletí - Patří k sobě?* Praha: Český olympijský výbor, 2001. 154 s.
- OSVALDOVÁ B. *Česká média a feminismus*. 1. vyd. Nakladatelství Libri/SLON, 2004. 158 s. ISBN: 80-7277-263-5
- OSVALDOVÁ B. et al. *Zpravodajství v médiích*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2001. 155 s. ISBN: 80-246-0248-2

- PROCHÁZKA K. et al. *Sport pro všechny a olympijské hnutí*. 1. vyd. Olympia, Praha, 1987. 112 s. ISBN: není
- RENZETTI C. M. *Ženy, muži a společnost*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2003. 642 s. ISBN: 80-246-0525-2
- ROUBAL P. *Krása a síla - genderový aspekt československých spartakiád* [online] [cit. 2009-03-10]
Dostupné z WWW:
<<http://www.genderonline.cz/view.php?cisloclanku=2006020701>>
- SCHERER, H. Analýza mediálních obsahů ve výzkumu politické komunikace. In REIFOVÁ, Irena, et al. *Analýza obsahu mediálního sdělení*. 2. přeprac. vyd. Praha : Karolinum, 2004. s. 29-30. ISBN 80-246-0827-8.
- SEKOT A. *Sociologie sportu*. Brno: Paido, 2006. 411 s. ISBN: 80-7315-132-4
- SEKOT, A. *Sociální dimenze sportu*. 1. vyd. Masarykova univerzita v Brně., 2004. 245 s. ISBN : 80-210-3581-1
- SEKOT A. *Sport je takový, jaká je společnost* [on-line] On-line verze měsíčníku Masarykovy univerzity [cit.2008-11-12]
Dostupné z WWW:
<http://info.muni.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=864&Itemid=93>
- SOMMER J. *Malé dějiny sportu, aneb, o sportech našich předků*. 1. vyd. Fontána, 2003. 273 s. ISBN: 80-7336-116-7

- *Sport* [Online]. Oficiální internetové stránky Českého olympijského výboru [cit. 2009-3-11]
Dostupné z WWW: <<http://www.olympic.cz/?sec=104>>
- TRAMPOTA T. *Zpravodajství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. 192 s. ISBN: 80-7376-096-8
- *Účast čs. sportovců*. [Online]. Oficiální internetové stránky Českého olympijského výboru. [cit. 2009-3-11]
Dostupné z WWW: <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=122>>
- *Velký sociologický slovník*. [Svazek 1; 2] 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996.
1. svazek: ISBN: 80-7184-164-1 ; 2. svazek: ISBN: 80-7184-310-5
- *Ženy a sport v olympijském hnutí* [on-line]. Oficiální internetové stránky Českého olympijského výboru [cit. 2009-02-24]
Dostupné z WWW: <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=114>>

Seznam rozebíraných periodik

- Mladá fronta DNES, ročník XIX. Čísla: 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192,
- Právo, ročník 18. čísla: 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192,
- Sport (vydání Čechy), čísla: 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192,

8. SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

- Graf č. 1 – Struktura článků v Mf DNES, Právu a Sportu
 - Graf č. 2 – Struktura fotografií v Mf DNES, Právu a Sportu
 - Graf č. 3 – Struktura článků na titulní straně v Mf DNES, Právu a Sportu
 - Graf č. 4 – Struktura fotografií na titulní straně v Mf DNES, Právu a Sportu
-
- Tabulka č. 1 – Zařazení sportů žen do programu olympijských her
 - Tabulka č. 2 – Ženy na olympijských hrách
 - Tabulka č. 3 – Účast českých a československých sportovců na olympijských hrách
 - Tabulka č. 4 – Účast českých a československých sportovců na zimních olympijských hrách
 - Tabulka č. 5 – Ženy a muži v současných orgánech Mezinárodního olympijského výboru (MOV)
 - Tabulka č. 6 – Struktura článků podle výskytu pohlaví
 - Tabulka č. 7 – Struktura fotografií podle výskytu pohlaví
 - Tabulka č. 8 – Struktura článků na titulní straně podle výskytu pohlaví
 - Tabulka č. 9 – Struktura fotografií na titulní straně podle výskytu pohlaví

9. SEZNAM PŘÍLOH

č. 1	Struktura tiskových médií.....	1
č. 2	Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví - stanovisko Evropského parlamentu.....	2
č. 3	Olga Fikotová – atletka.....	7
č. 4	Eva Bosáková – Hlaváčková – sportovní gymnastka.....	8
č. 5	Barbora Špotáková – oštěpařka.....	9

Příloha č. 1

STRUKTURA TISKOVÝCH MÉDIÍ

NÁZEV	MLADÁ FRONTA DNES	PRÁVO	SPORT
VLASTNÍK	Mediální skupina MARFA	Borgis, a.s.	Ringier, a.s.
VYHÁZÍ	6 x týdně	6 x týdně	6 x týdně
VYCHÁZÍ OD ROKU	1.září 1990	18. září 1995 (předtím jako „Rudé Právo“ od r. 1920)	r. 1953 (od r. 2003 pod Ringier, a.s.)
ORIENTACE NA SKUPINU LIDÍ	moderní, ekonomicky aktivní čtenář,	Ekonomicky aktivní, vzdělaný čtenář, 45-65 let (převažují muži)	Muži, mladší střední věk
PŘEDMĚT SDĚLENÍ	Politicky neutrální, aktuální a kvalitní zpravodajství z domova i ze světa, informace a zajímavosti z kultury a ekonomiky, zpravodajství ze sportu, regionální zpravodajství a TV program	Levicově orientovaný,	Sport magazín, Sportovní události z domova i ze světa,
PŘÍLOHY	Ona Dnes, Sport, Peníze, Zaměstnání 2x, Hi-Tech, Auto Moto, Dům a byt, Vzdělávání, Magazín Dnes + TV, Zdraví, Test, Kam na víkend, Víkend, Věda, Na cestách, Kulturní scéna, Kavárna	Sport Extra, Firma, Styl pro ženy, Zdravé rady, Dům a bydlení, Profese, Salon, Café, Věda a technika, Tipy na víkend, Na cestách, Auta, Studium, Zajímavosti ze společnosti, Magazín s Tv programem, Rodinné finance	Sport magazín, Nedělní Sport, (dále se přílohy liší, dle aktuálních sportovních událostí)
POČET ČTENÁŘŮ	1,2 milionu	687 100 tis.	338 000 tis.

- Zdroj: *www stránky novin, data únor 2008*

EVROPSKÝ PARLAMENT

2004



2009

Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví

2007/2086(INI)

27. 6. 2007

STANOVISKO

Výboru pro práva žen a rovnost pohlaví

pro Výbor pro kulturu a vzdělávání

k úloze sportu při vzdělávání
(2007/2086(INI))

Navrhovatelka: Christa Prets

AD\673450CS.doc

PE 388.660v02-00

CS

CS

NÁVRHY

Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví vyzývá Výbor pro kulturu a vzdělávání jako příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil tyto návrhy:

1. uznává význam plné účasti dívek a žen ve sportovních aktivitách na všech úrovních; považuje rovnost pohlaví a nediskriminaci za cíle, které tvoří nedělitelnou součást vzdělávacích a sociálních funkcí sportu; zdůrazňuje potřebu zajistit ženám a mužům i chlapcům a dívkám rovný přístup ke sportu a účast v něm na všech úrovních a ve všech jeho funkcích a oblastech bez ohledu na jejich sociální původ, zejména pokud se týká zdravotně postižených osob, vzhledem k tomu, že zdravotně postižené ženy mohou čelit vícenásobné diskriminaci; zdůrazňuje navíc významnou úlohu sportu v oblasti veřejného zdraví, zejména v boji proti obezitě, která v EU v současnosti postihuje 21 milionů dětí;
2. pokud jde o vzdělávací a sociální hodnoty sportu, zdůrazňuje mimo jiné jeho účinnost při potírání rasismu a xenofobie a jeho sjednocující a zrovnoprávňující účinek, co se týče rovného zacházení a rovných příležitostí pro muže a ženy;
3. naléhavě žádá členské státy, aby při vypracovávání opatření v oblasti sportu a tělesné výchovy začlenily otázky rovnosti pohlaví tím, že budou v těchto politikách systematicky zohledňovat rozdíly mezi podmínkami, situací a potřebami žen a mužů; vyzývá Eurostat, aby dále rozpracoval ukazatele a získal kvalitnější statistické údaje o účasti mužů a žen ve sportu na všech úrovních;
4. poukazuje na to, že sport a tělesná aktivita mohou výrazně přispět k boji proti trendům negativně ovlivňujícím zdraví, například sedavému způsobu života a obezitě; odkazuje na nedávný průzkum Eurobarometru týkající se zdraví, potravin a výživy (listopad 2006), který se zabývá zdravotními a fyzickými charakteristikami Evropanů, jejich stravováním a problémy spojenými s obezitou a nedostatkem pohybu;
5. vyzývá členské státy a příslušné orgány, aby prostřednictvím začlenění tohoto aspektu do jejich studijního programu zajistily u učitelů tělesné výchovy školení na téma rovnosti pohlaví, a vyzývá, aby skončilo podceňování předmětu tělesné výchovy i profese jejich učitelů; zdůrazňuje význam, který pro děti v mateřských školách a základních školách představuje možnost koedukace ve sportu, stejně jako od středoškolské úrovně výše varianta buďto koedukace ve sportu, nebo chlapeckých/dívčích tříd s cílem vybízet dívky k tomu, aby vyzkoušely sporty tradičně provozované muži; zdůrazňuje, že je zapotřebí prozkoumat alternativní formy tělesné aktivity, jež by bylo možno provozovat dobrovolně, nejlépe mimo povinné veřejné vzdělávání;
6. vyzývá členské státy, aby provedly studii kvantitativní a kvalitativní účasti dívek a chlapců na sportu v rámci škol i mimo ně a aby poskytly zdroje nutné k dalšímu rozšíření nabídky sportů, a tím vyšší účasti dívek na sportech; opětovně upozorňuje na potřebu monitorovat a hodnotit účinnost takových veřejných výdajů formou sestavování rozpočtu s ohledem na pohlaví a formou posuzování dopadu na ženy a muže;
7. naléhavě žádá Komisi a členské státy, aby podporovaly začlenění zdravotně postižených žen do sportu, jelikož účast postižených žen na sportovních aktivitách je nižší než v

případě postižených mužů;

8. připomíná své usnesení ze dne 5. června 2003 o ženách a sportu¹ a naléhavě žádá, aby byla provedena doporučení obsažená v tomto usnesení; vyzývá Komisi, aby vypracovala rozsáhlou studii o postavení žen ve sportu, jak bylo navrženo na konferenci ministrů sportu EU konané dne 12. listopadu 2001 v Bruselu, a předložila mimo jiné statistiky o obecném postavení žen ve sportu a informace o sestavování rozpočtu s ohledem na pohlaví;
9. zdůrazňuje významnou úlohu sportu pro pozitivní osobní rozvoj a snadnější sociální začlenění; naléhavě žádá členské státy, aby podporovaly integraci dívek z různých etnických, náboženských či kulturních skupin do sportovních tříd a klubů, a to včetně mladých přistěhovalkyň bez dokladů; vyzývá Komisi a členské státy, aby podporovaly projekty v této oblasti v rámci evropských iniciativ, jako jsou Mládež v akci, Občané pro Evropu, Evropský rok rovných příležitostí pro všechny a EYES;
10. vyzývá členské státy, aby zajistily rovné příležitosti a rovné zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k odborné přípravě a výkon zaměstnání v oblasti sportu;
11. naléhavě žádá Komisi, aby určila osvědčené postupy v boji proti sexuálnímu obtěžování a zneužívání ve sportu; naléhavě žádá členské státy, aby přijaly opatření k předcházení těmto jevům a k jejich odstranění a aby rozvinuly kampaně za účelem zvýšení informovanosti o dostupných prostředcích nápravy soudní cestou při zohlednění řady usnesení týkajících se uvedeného tématu, zejména usnesení Rady Evropy o předcházení sexuálnímu obtěžování a zneužívání žen, mladistvých a dětí ve sportu (Bratislavské usnesení) z března 2000 a rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 5. června 2003 uvedené výše;
12. vyzývá členské státy, aby věnovaly důkladnou pozornost situacím, v nichž je vykořisťován dětský talent s cílem uspět ve sportovních soutěžích, a zdůrazňuje, že profesionální sportovní aktivity týkající se dětí musí respektovat jejich základní práva a nejlepší zájmy;
13. vyzývá členské státy a příslušné orgány, aby přijaly kroky ke zvýšení povědomí osob pracujících ve sportu (kluby, svazy aj.) o významu zahrnutí rovných podmínek pro muže a ženy do veškerých rozhodnutí, která činí, a do veškerých činností, které provozují, a o nezbytnosti zařadit rovnost mezi muži a ženami do svých cílů při plánování činnosti;
14. vyzývá členské státy k aktivní podpoře i implementaci tělesné výchovy a sportu jakožto povinné součásti vzdělávacího programu ve všech institucích základního a sekundárního;
15. vyzývá členské státy a příslušné orgány, aby zajistily rovnoměrné zastoupení žen a mužů ve všech rozhodovacích orgánech sportovních svazů a dalších příslušných orgánech a aby podpořily účast žen ve vedoucích pozicích prostřednictvím pozitivní diskriminace, při zohlednění řady usnesení týkajících se uvedeného tématu;
16. vybízí členské státy, aby podporovaly zastoupení ženských sportů v médiích s cílem

¹ Úř. věst. C 68E, 18.3.2004, s. 605.

zlepšit veřejné mínění, které o nich panuje, a přispět k šíření zásady rovnosti ve sportu;

17. naléhavě žádá Komisi a členské státy, aby věnovaly důkladnou pozornost tělesnému a duševnímu zdraví dospívajících dívek, které soutěží na nejvyšší úrovni, a aby s maximální péčí posuzovaly, jaké účinky na jejich sexuální a reprodukční zdraví a na jejich tělesný a duševní rozvoj mohou mít některé požadavky, s cílem předcházet veškerým dopadům, které by mohly být v rozporu s významnou výchovnou úlohou sportu;
18. vyzývá členské státy, aby prostřednictvím cílených aktivit vybízely média k tomu, aby stejným způsobem oceňovala úspěchy atletů obou pohlaví.

POSTUP

Název	Úloha sportu při vzdělávání	
Číslo postupu	2007/2086(INI)	
Příslušný výbor	CULT	
Výbor, který vypracoval stanovisko Datum oznámení na zasedání	FEMM 26.4.2007	
Užší spolupráce – datum oznámení na zasedání		
Navrhovatel Datum jmenování	Christa Prets 27.4.2007	
Předchozí návrhovatel		
Projednáni ve výboru	4.6.2007	25.6.2007
Datum přijetí	25.6.2007	
Výsledek závěrečného hlasování	+	22
	-	0
	0	0
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Edit Bauer, Emine Bozkurt, Esther De Lange, Edite Estrela, Věra Flasarová, Esther Herranz García, Urszula Krupa, Pia Elda Locatelli, Marie Panayotopoulos-Cassiotou, Zita Plešinská, Christa Prets, Raül Romeva i Rueda, Amalia Sartori, Eva-Britt Svensson, Anna Záborská	
Náhradník(ci) přítomný(i) při závěrečném hlasování	Gabriela Crețu, Anna Hedh, Mary Honeyball, Elisabeth Jeggle, Maria Petre, Feleknas Uca, Corien Wortmann-Kool	
Náhradník(ci) (čl. 178 odst. 2) přítomný(i) při závěrečném hlasování		
Poznámky (údaje, které jsou k dispozici jen v jednom jazyce)	...	

CS

Zdroj:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=//EP//NONSGML+COM+PARL+PE-388.660+02+DOC+PDF+V0//CS&language=CS> [2009-03-11].

Příloha č. 3



OLGA FIKOTOVÁ (* 13. 11. 1932)- olympijská vítězka v hodu diskem roku 1956 v Melbourne

Zdroj: <http://www.libis.cz/fikotova-2.jpg> [2009-03-11]

Příloha č. 4



EVA BOSÁKOVÁ-HLAVÁČKOVÁ (*1931 – 1991) - sportovní gymnastka, olympijská vítězka (zlato – 1960; stříbro – 1956; 1960) a trojnásobná mistryně světa

Zdroj: <http://www.olympic.cz/photo/faces/bosakova.jpg> [2009-03-11]

Příloha č. 5



BARBORA ŠPOTÁKOVÁ (*1981) – oštěpařka, olympijská vítězka (r. 2008 – zlato); Mistryně světa r. 2007; Mistryně Evropy r. 2006

Zdroj: http://i3.cn.cz/1219327013_spotakova.jpg [2009-03-21]